

Bottom-up och top-down

– gräsrotters roll i det kommunala projektet

Norra Grängesberg gatufesten

Lunds universitet

Institutionen för Kulturgeografi

Kandidatuppsats SGEL36 VT 2018

Handledare: Erik Jönsson

Lovisa Ståhl

Abstract

This bachelor thesis is a case study of a culture project in Scania, Norra Grängesberg gatufesten in Malmö, planned by the municipality. The project aims to create a place where a diversity of culture actors can take part and is promoted as a grassroots festival. The viewpoint of the thesis is planned creativity with following research questions 1.1 How do the actors describe the Norra Grängesbergsgatan and its future? 1.2 How do the actors describe the role of creativity in the project? 1.3 How is the project organized? 1.4 How do the actors look upon inclusion of different actors in the project in the development of Norra Grängesbergsgatan? The aim of the thesis is to analyze planning bottom-up and top-down, and if these ways can be combined without limitations. In this case grassroots are seen as bottom-up actors and municipality planning as top-down. The theoretical view of the thesis originates from research on public private partnerships and municipality politics on a local scale, as well as a global paradigm regarding economy and culture politics. The methodology contains of interviews with five actors in the project Norra Grängesberg gatufesten; project leader, coordinator, the public private partnership BID-Sofielund, one property owner as well as the social center Kontrapunkt, the latter who officially has criticized the project. The analysis presents four perspective concerning the role of grassroots in municipality planning: the view on the future of the area, creativity and capital, democracy, participation and agency and depolitisation of the narrative. The conclusion the author is argumenting that the role of grassroots in the Norra Grängesberg gatufest is motivated by economic growth, where white and creative class is desired and where the grassroots organisations of the city are limited in the collaboration with municipality and public private partnerships.

Keywords

Creativity, grassroots, public-private partnerships, gentrification, social sustainability, urban entrepreneurialism, the creative class

Word count: 17605

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	3
1.1 Inledning.....	3
1.2 Syfte och frågeställningar.....	4
1.3 Avgränsning.....	4
1.4 Uppsatsens struktur.....	5
2. Bakgrund.....	6
2.1 NGBG gatufesten.....	9
2.2 Kontrapunkt.....	11
2.3 BID-Sofielund.....	12
3. Tidigare forskning.....	13
3.1 Entreprenörstaden, konsensus och konflikt.....	13
3.2 Stråk som strategi för att hela en delad stad.....	15
4. Metod och material.....	17
5. Teori.....	19
5.1 Entreprenörstaden och kulturens roll.....	19
5.1.1 Urban Entrepreneurialism.....	19
5.1.2 Stadsplanering i entreprenörstaden.....	21
5.1.3 Den kreativa klassen.....	23
5.2 Gentrifiering.....	25
6. Analys.....	27
6.1 Norra Grängesbergsgatan idag och imorgon.....	28
6.2 Kreativitet och kapital.....	31
6.3. Demokrati, delaktighet och agens.....	38
6.4 Avpolitisering och narrativ.....	43
7. Slutsatser.....	48
7.1 Frågeställningar.....	48
7.2 Vidare forskning.....	51

Referenser

Figurer

Appendix

1. Introduktion

1.1 Inledning

I det nuvarande paradigmet för kommunal stadsplanering planeras det för attraktiva städer som kan konkurrera med andra städer och regioner för att växa (Harvey, 1989: 3). Målet är städer med en attraktiv arkitektur, grön innovation och livfullt gatuliv. Många kommuners målbild är en "blandstad" med en kreativ mångfald, inspirerat av Richard Floridas beskrivning av den kreativa klassen. (Florida 2006: 297) Kultur, spontanitet och mötesplatser är en viktig del i många kommuners visionsdokument. I den kreativa staden och stadsdelen planeras det för spontanitet och kreativitet som höjer attraktiviteten och sätter staden på kartan.

Kommuner har börjat förstå att de behöver och vinner på att stödja de informella kulturutövare som finns i staden, för att locka till sig människor och därmed öka sin konkurrenskraft. Exempel är projektet Pixla piren, en del av stadsbyggnadsprojektet i Helsingborg, och Norra Grängesbergs gatufest i Malmö. Det senare projektet är fallstudie för denna uppsats. Dessa projekt strävar efter att skapa kontakter med gräsrotsorganisationer för att skapa rum för en ett spännande kulturliv. (NGBG gatufest)

Denna uppsats handlar om gräsrotsorganisationers roll i kommunal planering i en fallstudie av Norra Grängesberg gatufesten i Sofielund, Malmö. Uppsatsen fokuserar på vad kulturen och kreativiteten har för roll och vad det medför, om dessa aspekter medför begränsningar och särskilda spelregler – och möjliga konsekvenser för gräsrotsorganisationer. Även vilken organisering och medborgardialog som används i projektet Norra Grängesberg gatufesten analyseras.

Uppsatsen undersöker den samtida entreprenörstaden med privat-offentliga samarbeten som arbetar med kulturaktörer, den analyserar vilka spänningar och konflikter som kan finnas i denna aktuella process och utveckling.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka kreativitetens roll i ett paradigm av entreprenörskap. Detta genom att undersöka planering bottom-up och top-down, därigenom vill jag fånga demokratiprocesser i dessa samarbeten, i fallet Norra Grängesberg gatufesten och dess organisation.

Frågeställningar

1.1 Hur beskriver medverkande aktörer Norra Grängesbergsgatan och dess framtid?

1.2 Hur ser medverkande aktörer på kreativitets roll i gatufesten?

1.3 Vilken typ av organisation utgör projektet för Norra Grängesberg gatufesten?

1.4 Hur ser medverkande aktörer på olika gruppers inkludering i projektet, och i utvecklingen för Norra Grängesbergsgatan?

1.3 Avgränsning

Problemställningen är beskrivande och kartläggande. Empiriskt fokus är primärdata i form av intervjuer med berörda parter i Norra Grängesberg gatufest så som kulturhus, fastighetsägare, projektledare, samordnare och det drivande privat-offentliga samarbetet BID-Sofielund, samt fyra tidningsartiklar. Problemställningen grundar sig i en analysnivå på lokal och global skala, där lokala processer på organisationsnivå speglas i globala strukturella samhällsförändringar, till exempel begreppet *urban entrepreneurialism* (se 5.1.1).

Tidsperspektivet för problemställningen utgår från sommaren 2016 då Norra Grängesberg gatufesten startade tills idag, maj 2018, då debatten fortfarande är aktuell, både mellan berörda parter och i debattartiklar i dagstidningar.

Problemställningens relevans motiveras av den tydliga roll kultur och kreativitet spelar idag i samhällsplanering och stadsbyggnadsprojekt och en kritisk blick som behövs för att undersöka målgrupp, organisation och eventuella konsekvenser.

Uppsatsen består av fem interjuver med de mest framträdande aktörerna i projektet. I

avsnittet Vidare forskning beskrivs hur en annan vinkling av projektet skulle kunna inkludera eventuellt grupper som inte brukar höras.

1.4 Uppsatsens struktur

Uppsatsen börjar med en bakgrund av området kring Norra Grängesbergsgatan, Norra Grängesberg gatufesten, kritik av gatufesten och en presentation av det privat-offentliga samarbetet BID-Sofielund. Därefter följer avsnittet Tidigare forskning, från vilken uppsatsen teoretiska del tar avstamp ifrån, och som beskriver forskning kring Malmös utveckling samt stadsbyggnadsprojektet Rosengårdsstråket. I det följande metodavsnittet presenteras hur empiri har samlats in och hur intervjuerna har strukturerats. I avsnittet Teori presenteras två teoriavsnitt, 5.1 Entreprenörstaden och kulturens roll samt 5.2 Gentrifiering.

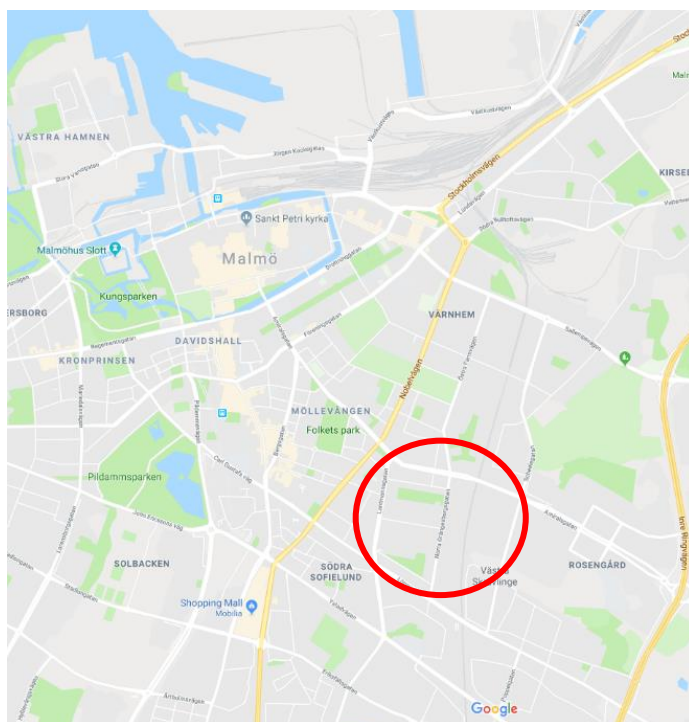
I avsnittet Analys presenteras intervjumaterialet och ett antal tidningsartiklar i form av citat med löpande analys. Analysen är indelad i fyra delar 6.1 Norra Grängesbergsgatan idag och imorgon, 6.2 Kreativitet och kapital, 6.3 Demokrati, delaktighet och agens och 6.4 Avpolitisering och narrativ.

I följande slutsats knyts uppsatsens frågeställningar ihop med analysen.

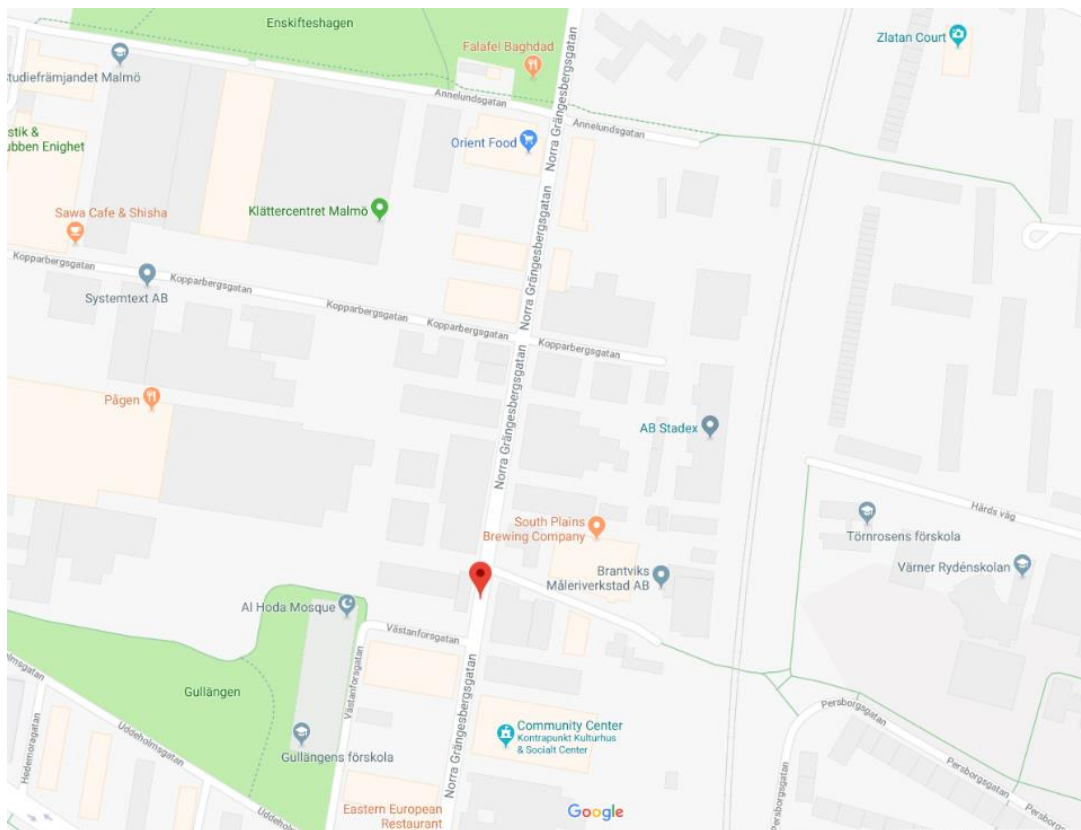
2 Bakgrund

Detta avsnitt presenterar Norra Grängesbergsgatan, Norra Grängesberg gatufesten, kulturaktören Kontrapunkt som kritiserat projektet samt BID-Sofielund, som är ett privat-offentligt samarbete och som också initierade gatufesten.

Norra Grängesbergsgatan karaktäriseras idag av en aktiv industri med två stora industrier (Pågen och Stadex) och framväxande kulturverksamheter (bland andra Plan B och Kontrapunkt). Industrierna gör att området ännu inte kan detaljplaneras för bostäder. Även svartklubbar och kriminell verksamhet finns här (Ivert & Kronkvist, 2014: 15.) (Bergsten, 2018) Området är idag aktuellt som en del av Amiralstaden, ett kommunalt stadsbyggnadsprojekt med strävan att bygga ihop Möllevången och Rosengård. Amiralstaden är ett samlingsnamn för de stadsutvecklingsprocesser och projekt som utgår från den kommande Station Rosengård, som kommer vara klar i december 2018. (Malmö stad, 2018) Station Rosengård kommer placeras i korsningen mellan Amiralsgatan och Kontinentalbanan, där fyra stadsdelar möts: Norra Sofielund, Annelund, Emilstorp och Rosengård (Hållbar stad, 2017). Rosengårdsstråket är namnet på sträckan från Citytunnelns station Triangeln till Rosengård centrum. I avsnittet Tidigare forskning presenteras två olika aktuella debatter kring utvecklingen: *Strategier för att hela en delad stad* – om utvecklingen av stråk, Malmö universitet (2014) och Malmö som entreprenörstad, Dalia Mukhtar-Landgen (2008).

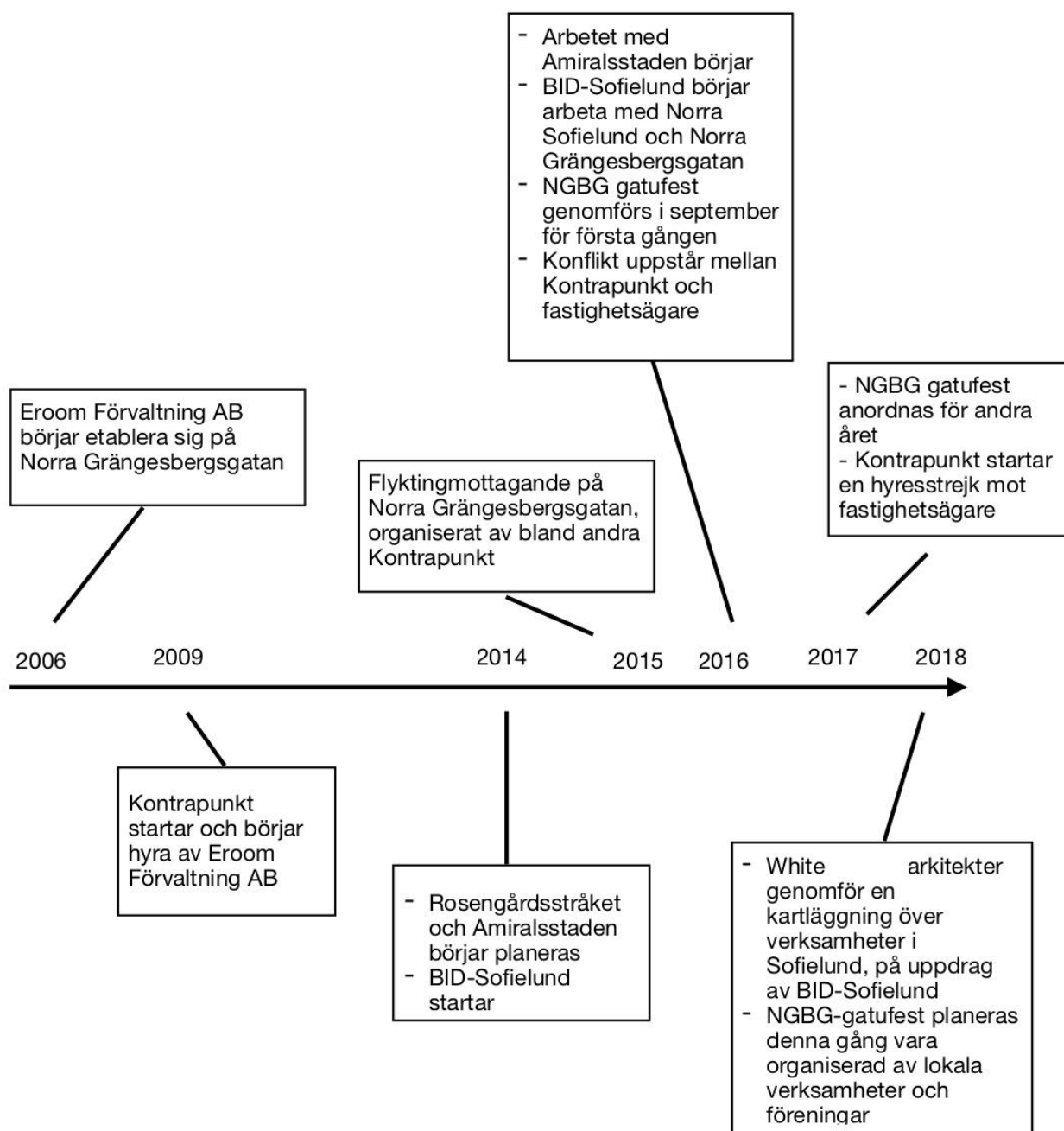
Figur 2.1 Geografiskt läge för Sofielund och Norra Grängesbergsgatan i Malmö (Google Maps a)

Figur 2.2 Exempel på olika verksamheter längs Norra Grängesbergsgatan, enligt Google Maps: Falafel Baghdad, Orient Food, Klättercentret Malmö, Pågen, South Plains Brewing Company, AB Stadex, Brantviks Måleriverkstad AB, Al Hoda Mosque, Gullängens förskola, Kontrapunkt kulturhus och socialt center. (Google Maps b)

Figur 2.3 Gatuvy i södergående riktning på Norra Grängesbergsgatan. (Google Maps c)

Figur 2.4 Tidslinje över utvecklingen på Norra Grängesbergsgatan (Ståhl, Lovisa. 2018)

2.1 NGBG gatufesten

Tabell 2.1 NGBG gatufesten i siffror

	2016	2017
Besökare (uppskattade siffror)	5000 personer	7000 personer
Antal medverkande	20 föreningar, 80 programpunkter, 500 personer	40 föreningar, 140 programpunkter, 900 personer
Ansökningar om kulturbidrag	1 stycken	22 stycken
Budget	500.000 kr (Malmö stad) 100.000 kr (BID Sofielund)	750.000 kr (Malmö stad) 200.000 kr (BID Sofielund)

Lokala medverkande verksamheter: Fyra stycken biltvättar/garage, samtliga restauranger på gatan (Naz Naz, King Falafel och Bosniska köket) samt tre stycken bryggerier. Källa: Nicklas Johansson, projektledare NGBG gatufesten

Norra Grängesberg gatufesten (härefter kallad NGBG gatufest) organiseras av BID-Sofielund tillsammans med Malmö Stad, samt med kulturaktörer. Gatufesten startade sommaren 2016, har fortsatt sommaren 2017, och planeras för sommaren 2018 (se Tabell 2.1). Gatukontoret Malmö stad anslöt sig till BID-Sofielund inför sommaren 2016, då BID-Sofielund redan hade planer på att göra en gatufest. (se Fig. 2.4)

Tanken var att få föreningarna i området att samarbeta och lära känna varandra med hjälp av en gatufest. (Gillberg, 2016) Kommunen har tidigare arbetat med traditionellt deltagande menar Nicklas Johansson, projektledaren för NGBG gatufesten, och beskriver detta som ett nytt sätt att arbeta med deltagande och medskapande. Han menar att som tjänsteperson arbetar han i uppdrag av skattebetalare för att hjälpa människor att göra själva, lära sig söka kulturbidrag och få sammanhang. Därför kommuniceras gatufesten som "Din stad, din gata, din fest". Malmö stad planerar att senare backa ur planeringen, för att gatufesten ska bli självständig. Projekten har därmed vänt på perspektiven från att toppstyra kultur till att malmöbon själv kan skapa kulturen i staden, enligt Nicklas Johansson, som börjat arbeta med medskapande med inspiration från Köpenhamn (Johansson, intervju, 10 april 2018). I marknadsföring av festivalen beskrivs festivalen av dess organisation som ett sätt att visa upp den kreativitet och entreprenörsanda som finns på gatan, se citat nedan. Dock har en kulturaktör varit kritisk till gatufesten. Föreningen Kontrapunkt publicerade ett inlägg i september 2016 (se appendix B) där de menar att projektet toppstyrs vilket riskerar att leda till gentrifiering och att det är viktigt att jobba mer långsiktigt än ett endagsprojekt.

Facebook event NGBG gatufesten

24 september 2016

Det här är en dag då alla grupper, föreningar i området som samarbetar får möjlighet att lära känna andra på gatan och ges möjlighet att presentera det alla håller på med i en form av gatufest.

Vi vill synliggöra den kreativitet och entreprenörsanda som finns i dessa fastigheter, flytta ut verksamheterna på gatan och skapa en brokig gatufest där alla som kan och vill ska få delta utifrån sina förutsättningar.

Malmö stad och Fastighetsägare Sofielund kommer att hjälpa till och realisera denna gatufest. Men vi kommer även bjuda in andra som stärker arrangemanget och som är villiga att delta på de premisser som finns.

Grunden är att vi stödjer aktörer att genomföra aktiviteter, vi ska inte styra projektet i traditionell mening utan vi ska stödja och facilitera arrangemang som aktörerna längs gatan vill genomföra.

I samarbete med alla de verksamheter som finns längs med Norra Grängesbergsgatan och närliggande kvarter kan de möten som uppstår fungera som en inkubator för nya idéer och samarbeten.

- Lokalt engagemang, gräsrot och tillsammans är centralt i projektet
- Denna fest bygger på en hållbar framtid, socialt, ekonomiskt och miljö.
- Återbruk, lokalproducerat, byta saker, loppis etc är viktiga ingredienser i projektet

(NGBG, 2016)

2.2 Kontrapunkt

Kontrapunkt, kulturhus och socialt center, är en aktör som offentligt tagit avstånd från NGBG gatufest. De är en aktör som funnits på gatan under nio år och har genom musikklubbar och socialt arbete blivit en välkänd gräsrotsorganisation i Sofielund och Malmö som också figurerat i media, så som Sydsvenskan.

Kontrapunkt är ett kulturhus och socialt center som har funnits sedan 2009, Kontrapunkt hyr fem lokaler på Norra Grängesbergsgatan i Sofielund, Malmö. Grundarna kommer från en grannskaps- och boendeförening på Möllevången på 90-talet. Möllevångsgruppen arbetade mot gentrifiering och med kulturen som redskap för att organisera människor med befintliga resurser i stadsdelen genom bland annat Möllevångsfestivalen. Möllevångsfestivalen avslutades 2010 (då de kände sig utnyttjade som varumärke för staden) och Möllevångsgruppen ville arbeta med något mer långsiktigt och startade Kontrapunkt, enligt Johanna Nilsson, grundade av Kontrapunkt. (Nilsson, intervju 16 april 2018) Tanken var att skapa kulturevenemang som finansierar den egna rörelsen samt en lokal för resurser och mötesplats året runt. De kommer ifrån en kontext där de är utträngda från Möllevången, enligt Johanna Nilsson, och har valt att skapa något nytt. Kontrapunkt började ett mobiliseringsarbete för att lära känna närområdet efter det uppdagats att industrin Stadex spred gifter i stadsdelen. Efter flyktingmottagandet hösten 2015 valde Kontrapunkt att inte medverka i den kommunalt planerade gatufesten sommaren 2016, på grund av dels utarbetade aktiva, dels kritik av gatufestens organisering, enligt Nilsson. (se Fig. 2.4) Publikation av ställningstagande, se appendix B. Det pågår just nu en konflikt mellan Kontrapunkt och deras fastighetsägare Eroom Fastigheter AB avseende hyresavtal, vilket har debatterats i media. För bakgrund om konflikt se rättshandlingar (Malmö tingsrätt).

2.3 BID-Sofielund

BID-Sofielund är ett privat-offentligt samarbete som sedan år 2016, arbetat med fastighetsägare, föreningar och företag på Norra Grängesbergsgatan.

BID-Sofielund bildades år 2014, på initiativ av Fastighetsägarna Syd och Malmö stad. BID-Sofielund arbetar enligt *BID-modellen* där BID står för Business Improvement Districts och är en modell för kommersiella fastighetsägare som vill samverka för att tillsammans satsa på och förbättra ett område. (se Fig. 2.4) (Fastighetsägare Sofielund)

Den övergripande målsättningen för ett BID är, förbättrade affärer via attraktiva miljöer genom gemensamma satsningar på:

- Att hålla området rent, tryggt och snyggt
- Investeringar i den fysiska miljön
- Marknadsföring och positionering av området
- Affärsutveckling av områdets verksamheter (BID in Sweden)

BID- Sofielund har valt en frivillig modell där BID står för *Boende, Integration* och *Delaktighet*. Föreningen är öppen för alla som äger fastigheter i området så som hyreshus, lokaler och bostadsrättsföreningar. Ett av målen är att området ska präglas av en seriös fastighetsförvaltning. Tillsammans med de boende och staden vill föreningen fortsätta att utveckla Sofielund till en attraktiv del av Malmö. Medlemmarna i föreningen betalar en medlemsavgift och en serviceavgift och Malmö stad finansierar en utvecklingsledare och administration. Enligt BID-Sofielund finns ingen strävan efter gentrifiering, men att minska omflyttningen in och från området, som idag ligger över 25 procent. (Fastighetsägare Sofielund) BID-Sofielund vill skapa stabilitet så människor bor kvar länge i området. Då kan tryggheten öka och stoltheten växa så att fler tar ansvar för området, enligt BID-Sofielund. Den ekonomiska vinsten för fastighetsägare och staden består alltså inte i ökade hyror, utan att kostnader för skadegörelse, omflyttning, reparationer och socialt utanförskap minskar. BID-Sofielund strävar efter att hyrorna inte ska höjas så mycket att de boende inte kan bo kvar, där hyresmodeller enligt Malmömodellen används. (Fastighetsägare Sofielund)

3 Tidigare Forskning

3.1 Entreprenörstaden, konsensus och konflikt

Detta avsnitt beskriver Malmö som ett exempel på en entreprenörstad, vilken konkurrerar med andra städer om ekonomisk tillväxt och där privat-offentliga samarbeten blivit vanligare. Detta avsnitt 3.1, används både som Tidigare forskning och Teori för analys av empiri.

Daila Mukhtar-Landgren skriver i *Entreprenörstaden, Postindustriella Malmö öppnas upp och stängs ner* (2008) hur städer och kommunala politiska institutioner idag är mer öppna än tidigare. I sin forskning om entreprenörstäder utgår Mukhtar-Landgren från exempel i Malmö. Hon beskriver hur städer är öppna för investeringar, turism och nya företag och idéer från näringslivet men att det samtidigt en stängning av staden, då övervakning och kontroll begränsar handlingsutrymme. (Mukhtar-Landgren, 2008: 223) I en kontext där post-industriella städer behöver konkurrera med varandra för ökad tillväxt, i en allt mer global skala, ser kommuner sig vara tvungna att anpassa sig till detta, enligt Mukhtar-Landgren (för längre utveckling an global konkurrens mellan städer se David Harvey 5.1.1 nedan).

Hon beskriver politiskt beslutsfattande, genom New Public Management och privat-offentliga samarbeten, minskar insyn för medborgare och möjligheter för inflytande och delaktighet. Därmed skiljs politik från utförande, och maktutövande och ansvar skiljs åt. Utvecklingen går mot att samhällsproblem blir en fråga för anställda konsulter och utvalda experter, vilket är en avpolitiserad utveckling där folkvalda får mindre makt och medborgare får mindre insyn. (Mukhtar-Landgren, 2008: 245)

Förvaltningspolitiska förändringar går mot en utveckling med fokus på konsensus och samarbete, snarare än en demokrati där intressekamper och konflikthantering råder. Mukhtar-Landgren menar att politisering kan förstås som en konflikt, där politiska frågor tas upp offentligt med diskussion om alternativ, och att dessa handlingsalternativ är en förutsättning för politiska processer. Rådande utvecklingen leder till en politik utan innehåll, en postpolitik eller konsensuspolitik. Mukhtar-Landgren citerar Zizek som menar att en konsensuspolitik inte bara undertrycker, utan också utesluter det politiska. Detta innefattar inte bara konflikt och handlingsutrymme utan också det

förhandlingsutrymme som gör det möjligt för de exkluderade att protestera. (Zizek i Mukhtar-Landgren 2008: 247)

Mukhtar-Landgren argumenterar för att avpolitiseringsen i stadens strategier förstärks av platsmarknadsföring, där varumärket måste vara enhetligt. Ett exempel är mångfald som visualiseras som ett stort utbud av restauranger och inte konkurrerande förutsättningar för olika grupper. (Mukhtar-Landgren, 2008: 247) Konsensus ställs mot konflikt och det blir svårare att dels få insyn och inflytande, dels utrymme att kunna aktivt protestera. Stadens platsmarknadsföringsarbete kan förstås som entreprenöriell urbanpolitik, där stadens tidigare roll att tillhandahålla välfärdstjänster nu också ämnar främja ekonomisk tillväxt, ofta tillsammans med näringslivet och andra privata aktörer. (Mukhtar-Landgren, 2008: 223) Författaren citerar Malmö stads marknadsföring från en informationsbroschyr:

Dagens Malmö är ett tillväxtcentrum i en urban region, en universitetsstad, en stad med många kulturer, en stad som attraherar. Men Malmö är också en stad där många känner sig otrygga och där invånarna har en skeptisk attityd mot framtiden. Under samma tid som de stora "trygga" industrierna försvann, flyttade stora grupper av invandrare in till staden och andelen arbetslösa ökade. (Malmö stad, 2003 i Mukhtar-Landgren 2008: 223)

Detta citat, som är 15 år gammalt, beskriver både Malmö som en framtidsstad och en post-industriell stad. Men här beskrivs också en annan bild av Malmö, de socialt utsatta grupperna som kan upplevas som en otrygg faktor. Mukhtar-Landgren menar att mångkulturalismen i Malmö används för att beskriva staden som dynamisk, spännande och internationell. Men densamma beskrivs också som något att råda bot på då ökande kriminalitet ofta förknippas med Malmöbor med utländsk bakgrund, för att inte hota stadens attraktionskraft.

Bilden av Malmö är inte entydigt positiv. Malmö stad har gemensamt med lokala näringslivet, arbetsgivare och enskilda ett stort ansvar för att råda bot på Malmös problem med segregation, kriminalitet och arbetslöshet. Dessa brister i välfärden är ett hot mot Malmös attraktionskraft. (Malmö stad 2004 i Mukhtar-Landgren, 2008: 238)

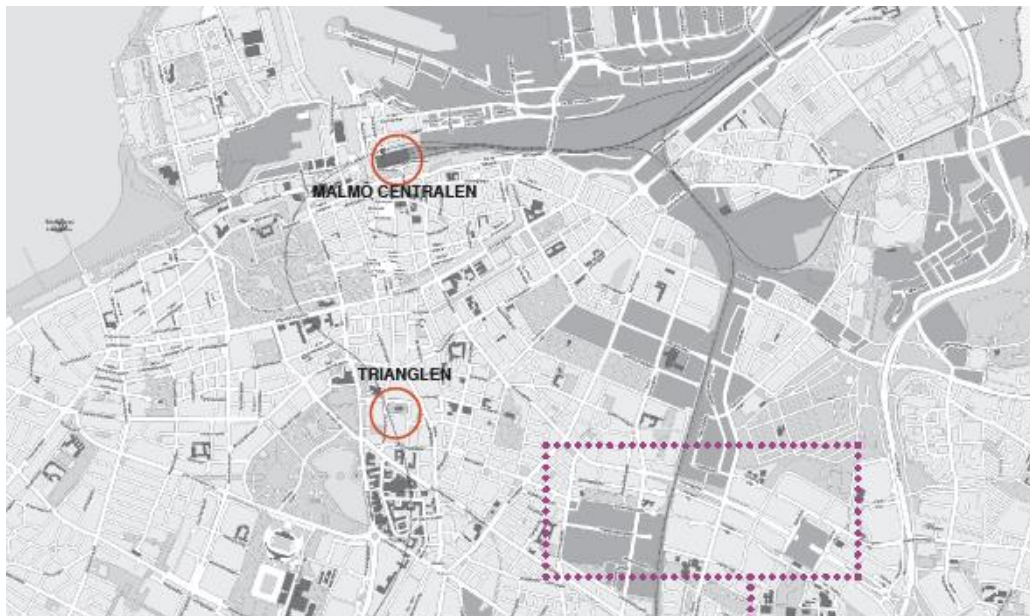
3.2 Stråk som strategi för att hela en delad stad

I antologin *Strategier för att hela en delad stad - samordnad stadsutveckling i Malmö* (2014) presenteras resultatet av ett projekt mellan forskare och tjänstemän som handlar om möjligheter och former för det praktiska arbetet med hållbar stadsutveckling, med utgångspunkt från det planerade Rosengårdsstråket. Se markering i Fig 3.1 nedan.

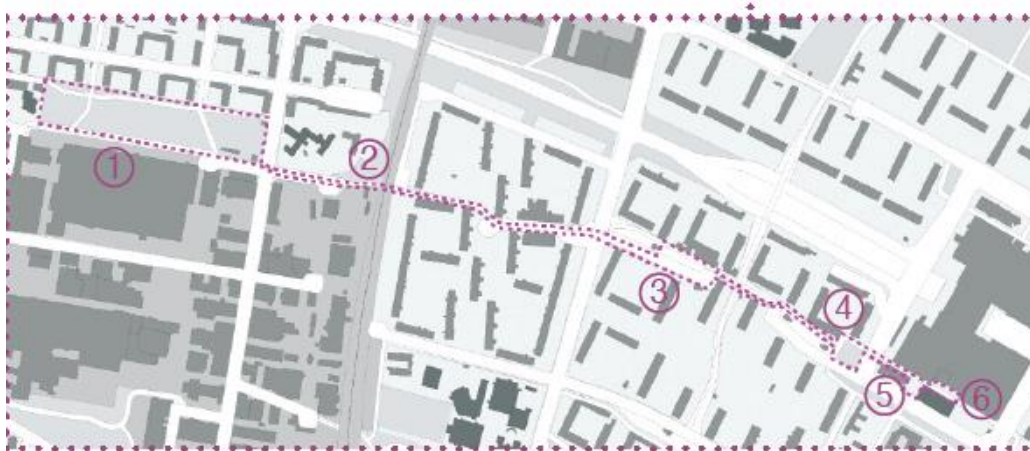
I antologins andra kapitel, *Stråk mellan öst och väst. Stadsbyggnad i ett föränderligt stadslandskap*, diskuterar Karin Grundström på vilket sätt stadsbyggnad och stadsplanering kan bidra till en mer hållbar stad. Hon menar att även om det finns ett visst samband mellan god bebyggd miljö och hög levnadsstandard, så är det svårt att precisera mer exakt vad den byggda miljön bidrar med. (Grundström, 2014: 25) Förväntningarna på den byggda miljön och goda staden kan ibland vara för högt ställda. I fråga om Rosengårdsstråket, där mobilitet anses bidra till integration av boende i olika socio-ekonomiska grupper, ekonomiskt tillväxt och förflyttningar lokalt, ställer Grundström frågan vad fysiska stråk egentligen kan bidra med. Hon menar att stråk å ena sidan kan bidra till en positiv stadsutveckling och underlätta förflyttningar, men å andra sidan kan mobilitet eventuellt både vara frigörande och begränsande. Hon menar att eftersom staden Malmö uppfattas som segregerad och delad, så behövs frågan "Vem rör sig var, och varför?" ställas. Författaren ser en tendens till att hållbar stadsbyggnad reduceras till gröna tak, stråk och mötesplatser i visionsplaner, utan det djupare socio-ekonomiska perspektivet. (Grundström, 2014: 26)

I det avslutande avsnittet *Från vision till verklighet, Strategier för att utveckla hållbara städer* beskriver Carina Listerborn kommunikationsstrategier i exemplet Rosengårdsstråket. Listerborn menar att Malmö stad arbetar med att förändra mediabilder av staden, synen på invånare och benämningar av platser för att vända negativa föreställningar. Detta är konkreta sätt att bearbeta föreställningar, men bör vara förankrat i en verklig förändring. (Listerborn, 2014: 129) Listerborn skriver hur tjänstemän beskriver en önskan att skapa en positiv bild som gör att företagare vågar etablera sig i området, i Rosengård, vilket skulle kunna vända en negativ social och ekonomisk spiral. (Listerborn, 2014:130) I fråga om praktiken av planering och den fysiska miljön, frågar sig Listerborn vilka berättelser som syns – de som är planerade

uppifrån med önskan om en större ekonomisk aktivitet eller de nuvarande invånarnas egna berättelser, som författaren menar kan förbli ohörda.

KARTA 01 Översikt av centrala Malmö

KARTA 02 Rosengårdstråket

Gångväg

① Enskifteshagen	④ Rosens Röda Matta
② Zlatan-Tunneln	⑤ Tegelhuset
③ Örtagårdstorget	⑥ Bibliotek

Figur 3.1 : Användandet av offentliga platser på Rosengårdstråket, Malmö stad, 2017: 2

4 Metod och material

Undersökningsformen är en fallstudie av NGBG gatufesten, i Malmö. Uppsatsen har en kvalitativ och tolkande forskningsansats, där empiri i form av interjuver och tidningsartiklar analyseras.

Fallstudien är vald utifrån att den motiveras som ett avvikande exempel, då Norra Grängesbergsgatan är speciell i sin mångfald av verksamheter och grupper av människor, samt den offentliga debatt gatufesten har gett upphov till. Bent Flyvberg beskriver i *Five Misunderstandings About Case-Study Research* (2006: 229) hur extrema och avvikande fall tenderar att ge mer information eftersom de innehåller flera aktörer och strukturer. Han menar också att det ofta är viktigare att undersöka underliggande orsaker och konsekvenser än att beskriva frekvens av liknande fall. Fall valda utifrån representativitet erbjuder sällan samma insikt och information, menar Flyvberg. (2006: 230) Fallstudien studeras i en organisatorisk och samhällslig kontext, det vill säga hur projektet är organiserat, medverkande aktörer och deras intressen i projektet. Uppsatsen analyserar hur ekonomiska och politiska strukturer påverkar projektet utifrån teorier som urban entrepreneurialism, den kreativa klassen, entreprenörstaden och gentrifiering.

Datainsamlingstekniken för uppsatsen är i huvudsak primärdata i form av fem stycken semistrukturerade intervjuer (med sex stycken respondenter), Även empiri i form av tre stycken tidningsartiklar från Sydsvenskan och en artikel från Tidskriften Arkitektur samt Kontrapunkts publicerade kritik har använts som material. Tidskriften Arkitektur intervjuar White arkitekter, vilka har fått i uppdrag av BID-Sofielund att göra en kartläggning av näringsliv och sociala aktörer i området och deras strukturella förutsättningar. Artiklarna motiveras genom den information de ger som tidigare inte framkommit från intervjuer och tidigare studerade tidningsartiklar. Under materialinsamlingen har jag även läst resterande tillgängliga publicerade artiklar genom en systematisk sökning på digitala sökmotorer som Google, på nyckelord som "Norra Grängesbergsgatan + gatufest", "NGBG gatufesten", "BID-Sofielund" och "Kontrapunkt" i tidningar som Sydsvenskan, Expressen, Fria Tidningen och ETC Malmö.

De intervjuade har tillfrågats om anonymitet och översyn av citat, och forskningsetiken bygger på frivillighet och integritet. Samtliga respondenter har gett samtycke att använda för- och efternamn.

Intervjuerna är semi-strukturerade med utgångspunkt från Uwe Flicks beskrivning av en struktur med öppna frågor, teoridrivna frågor och konfronterade frågor från *An Introduction to Qualitative Research* (Flick, 2014: 217). Intervjusituationen har präglats av att inge förtroende samt att ge respondenten en trygghet att redogöra för sitt perspektiv. Intervjumaterialet har strävat efter att ge en bred insyn av respondentens bild. Intervjuerna har innehållit tre typer av frågor: primära frågor, följdfrågor och probes. (Intervjuguide, se appendix A)

Intervjumaterialet har spelats in och samtliga intervjuer har transkriberats för att ge så mycket insyn och förståelse som möjligt.

Analys av intervjuer har gjorts med metodiken sortera-reducera-argumentera från *Från stoff till studie* (Rennstam, 2015). Genom att sortera materialet genom både öppen och selektiv kodning hanteras den stora mängden intervjumaterial. Genom kategorisk och illustrativ reduktion formas materialet till att representera frågeställningen på ett relevant sätt. Empirin kopplas till teori genom en argumenterande analys.

I uppsatsen används en abduktiv analysstrategi, då både intervjudata och teori analyseras tillsammans. Metoden för uppsatsen har varit att parallellt göra intervjuer och läsa teori, vilket ger ett dynamiskt material, där intervjumaterial läses genom teorin och teorin läses i förhållande till intervjumaterialet. Den teori som används för analys utgår från forskning om entreprenörstaden och kulturens roll, se 5.1 samt gentrifiering, se 5.2. Dessa två riktningar är dock inte åtskilda utan kan läsas i förhållande till och i dialog med varandra. Nedan följer en kort presentation av respondenterna:

Nicklas Johansson

Projektledare för NGBG gatufesten, anställd på gatukontoret, Malmö stad

Hjalmar Falck

Utvecklingsamordnare på gatukontoret Malmö stad samt utvecklingsledare för BID Sofielund

Iain Dace

Samordnare för NGBG gatufesten, arbetar som en mellanhand mellan projektledare Nicklas Johansson och verksamheter och föreningar på gatan. Iain Dace understryker att han beskriver sina personliga åsikter, inte utifrån sin arbetstitel.

Kwame Moore

Fastighetsutvecklare och ägare av Eroom Förvaltning AB, samt är en del av BID-Sofielund.

Johanna Nilsson, Sofie Malm

Kontrapunkt kulturhus och socialt center, med Kwame Moore som fastighetsägare sedan 2009.

5 Teori

Teoretisk referensram

Uppsatsens teoretiska referensram utgår från två utkikspunkter: prioriteringar och målgrupper för planering, samt målbilder och diskurser för hållbar stadsutveckling, vilket är relevant utifrån ett entreprenörsparadigm. Centrala begrepp i den teoretiska referensramen är interurban konkurrens, privat-offentliga samarbeten, social inkludering samt kultur som tillväxtmotor. Teoriavsnittet använder även Dalia Mukhtar-Landgrens forskning om förutsättningarna för konsensus och konflikt i entreprenörstaden, se Tidigare forskning 3.1.

5.1 Entreprenörstaden och kulturens roll

5.1.1 Urban Entrepreneurialism

Denna forskning av David Harvey ligger till grund för Daila Mukhtar-Landgrens beskrivning av Malmö som entreprenörstad, och beskriver det sätt städer idag konkurrerar med varandra om investeringar och kapital med spektakulär arkitektur och kreativitet som identitet.

David Harvey beskriver i *From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism* (1989), konkurrens mellan städer om attraktivitet och framväxten av privat-offentliga samarbeten. Harvey beskriver hur postindustriella städer söker nya sätt att stärka lokal utveckling och ekonomisk tillväxt.

Privat-offentliga samarbeten som strävar efter ekonomisk tillväxt står i kontrast till den föregående modellen där kommun och stat tillhandahöll främst välfärdstjänster i form av service, faciliteter och förmåner för stadsbor. Harvey undersöker skiftet från managerialism till urban entrepreneurialism i stadsutveckling och visar hur interurban konkurrens formar och genererar makro-ekonomiska konsekvenser. Relationen mellan urban förändring och ekonomisk utveckling ses i perspektivet av en period av ekonomisk

och politisk instabilitet som ökar konkurrens och behovet av framgångsfaktorer.

(Harvey, 1989: 3)

Harvey beskriver olika sätt på vilka postindustriella städer kan konkurrera om ekonomisk utveckling och tillväxt: 1) arbetskraft, 2) konsumtion (i form av turism, kultur och stadsfestivaler) 3) export av servicetjänster så som finanser och kunskapsproduktion och 4) re-distribution av kapital. (Harvey, 1989: 8) Dessa strategier utesluter inte varandra utan används tillsammans på olika sätt. *Locational capital*, staden som plats, har adderats till naturkapital och humankapital. Städer konkurrerar genom sin attraktivitet med "World Trade Centers", kultur- och underhållning, modern arkitektur längs urbana hamnområden och postmoderna köpcenter. Många av dessa innovation och investeringar, designade för att göra specifika städer attraktiva som kultur och konsumtionscenter, har snabbt blivit imiterade på andra platser. Harvey frågar sig hur många framgångsrika idrottsarenor, Disney Worlds, hamnar och spektakulära shoppingcenter det finns utrymme för?

Den innovativa och konkurrerande utvecklingen har lett till mer osäkerhet snarare än mindre, och gjort städer mer snarare än mindre sårbara inför osäkerheter och snabb förändring eftersom framgång ofta är kortlivad. Men städer och regioner har ofta inget annat val än att följa konkurrensen, och att försöka ligga först. (Harvey, 1989: 12)

Harvey menar att det bör uppmärksammas att bakom kulisserna på många framgångsrika projekt finns allvarliga sociala och ekonomiska problem. I många städer tar det sig i uttryck som en tudelad stad, i form av en attraktiv stadskärna med omgivande ökad fattigdom. (Harvey, 1989: 16)

5.1.2 Stadsplanering i entreprenörstaden

I följande avsnitt presenteras forskning om hur svensk samhällsplanering förhåller sig till staden som tillväxtmotor, samarbeten och kulturen som attraktionskraft. Detta sätter fallstudien av NGBG gatufesten i ett sammanhang av samtida strukturer för planering.

Den globala staden

I artikelsamlingen *Spelet om Staden* (Frank, G., (red) 2005) diskuterar flertalet forskare hur svensk stadsplanering idag går till. Liksom Harvey ser Abdul Khakee i sin artikel hur den postmoderna staden utvecklas från välfärdstjänster och folkhemsideal, till att definieras av marknadsstyrda och kortsiktiga projekt. (2005:21)

Samhällsplaneringsfrågor och initiativ har tagits över av byggherrar och entreprenörer, staden blir en tillväxtmaskin på grund av den internationella konkurrensen om investeringar i ett marknadsliberalt system. Städer behöver marknadsföra sig med externa identiteter, industristäder blir postindustriella städer som i sin tur blir globala städer. (Strömberg, 2005: 37) Stadsplaneringen påverkas idag egentligen inte av arkitekter, planerare och stadsbor men av fastighetsägare, markägare, politiker och tjänstemän. (Gullberg, 2005: 26)

Privat-offentliga samarbeten

Stadsplanering svarar mot normativa krav på effektivitet, rättssäkerhet och demokrati. Dessa mål är ofta motsägelsefulla, där den ekonomiska effektiviteten minskar den demokratiska delaktigheten. Eftersom kommunpolitiker och tjänstemän ofta saknar resurser och strävar efter att hålla kommunens budget i balans, leder detta till att planering sker tillsammans med privata aktörer. Detta ökar effektiviteten, men minskar också insyn. Utan möjligheter till insyn är möjligheterna små att kunna påverka. (Granberg, 2005: 139)

Ingemar Elander beskriver privat-offentliga samarbeten som ekonomiskt effektiva och som sägs skapa "mervärden". Men vad händer med allmänintressen och hur utkrävs det politiska ansvaret? Stat och kommun har en särskild uppgift att bevaka så kallade svaga gruppers intressen, dels genom att driva dessa frågor och dels genom självorganisering. Privat-offentliga samarbeten kan beskrivas som samtalsdemokratier, men domineras av näringslivsintressen. Elander (2005: 182) ställer sig frågan om partnerskapen tar på sig

en beslutsfattande roll, och om man då frångår folkets makt när dessa aktörer deltar i politiken? Det går också att tolka partnerskap som ett sätt för den offentliga makten att påverka det privata kapitalet eller som ett mer pluralistiskt och självreglerande samhälle.

Kultur som tillväxtmotor

Krister Olsson (2005: 59) beskriver kultur som en bricka i spelet om företag, boende och besökare. Vägen dit är byggnadsprojekt, kulturhus, konserter och stadsfestivaler. Förhoppningen är att kultur kan fungera som en tillväxtmotor, alltså en kultur med ekonomiska motiv. Kultur och kreativitet blir strategier för stadsutveckling och den traditionella uppdelningen mellan så kallad finkultur och populärkultur håller på att suddas ut, det växer fram nya konsumtionsmönster där varumärken och produkters symbolvärden värderas. Städerna tävlar med varandra genom symbolprojekt som ska visa på attraktivitet och stadsbyggandet är inriktat mot förnyelse av stadskärnor, till exempel omvandling av övergivna industri- och hamnområden eller nya anläggningar för detaljhandel, kultur och underhållning. Krister Olsson menar att konkurrensen paradoxalt nog har visat sig leda till att städerna likriktas, precis som Harvey skriver i föregående avsnitt, och denna likriktning skärper konkurrensen ytterligare.

Kultur och stadsmiljö används således som en plats för upplevelser och konsumtion, och detta gör att stadens invånare reduceras från medborgare till konsumenter. Det blir allt vanligare att motivera stadsbyggnadsprojekt genom olika gruppers privata konsumtion snarare än till det gemensamma bästa. (Olsson, 2005: 63) Om kultur inte bara är menad att förbättra ekonomin på kort sikt, utan också bidra till en långsiktig social utveckling, krävs en medvetenhet hos dem som ansvarar för samhällsutvecklingen, menar Olsson. Att primärt satsa på kultur och mötesplatser i syfte att attrahera boende och besökare är inte bara ekonomiskt osäkert med tanke på den interurbana konkurrensen utan kan också öka klyftorna mellan de som konsumerar kulturen, och de andra. Det är viktigt att förstå hur stadens offentliga rum värderas och används av olika grupper idag. Olsson skriver att genom att lyfta fram lokala initiativ, erfarenheter och traditioner tillsammans med föreningslivet, så skulle kommunen tillsammans med medborgarna kunna skapa ett engagemang för både social och ekonomisk utveckling.

5.1.3 Den kreativa klassen

Den kreativa klassen är ett begrepp som tydligt har influerat samhällsplanering internationellt sedan det myntades av Richard Florida 2002. Ett exempel är planering av utvecklingen av Norra Sorgenfri i Malmö. (Malmö stad, 2008). Floridas forskning ger ett perspektiv över hur NGBG gatufesten kommuniceras samt hur gatans framtida omvandling beskrivs.

Richard Florida skriver i *Den kreativa klassens framväxt* (2006) om hur ett nytt globalt ekonomisk skifte förändrar våra städer. Han menar att kapitalismens utveckling från industrialisering till att produktion av tjänster nu har utvecklats till en ekonomi med kreativitet som kapital. Tillväxten styrs alltså inte längre av råvaror eller tjänster utan mänsklig kreativitet. (Florida, 2006: 20) Vi lever inte bara i en informationsekonomi eller kunskapsekonomi, vi lever i en ekonomi som drivs av kreativitet.

Till skillnad från föregående förklaringsmodeller för regionalekonomisk tillväxt som kluster och regionala innovationssystem, socialt kapital och humankapital, adderar nu Florida en förklaringsmodell som grundar sig på en speciell grupp av kreativa personer. Detta kan kopplas till en struktur där symbolvärden och varumärken blir allt viktigare. Specifika företag, varumärken, livsstil och stil symboliserar ett ekonomiskt värde.

Till skillnad från uppfattningen att den geografiska platsen inte längre är viktigt i vår flytande och uppkopplade globala ekonomi menar Florida att platsen håller på att bli den viktigaste organiseringsenheten i vårt samhälle. (Florida 2006: 260) Den geografiska platsen, staden, har nu tagit över den roll som stora företag tidigare spelade. Istället för att arbetskraft flyttar till företagsorten, väljer företag omsorgsfullt var de ska etablera sig beroende på var den attraktiva kreativa klassen finns. Även kluster av företag, institutioner och regionala innovationsstrukturer är platsbundna, då de är beroende av att möta varandra och bygga nätverk. Företagen mobiliserar sig runt talang och nätverk. Florida menar att olika regioner således blir framgångsrika när de lyckas locka till sig den kreativa klassen och han kommer fram till tre index som har betydelse: gayindex, mångfaldsindex och bohemindex. (Florida 2006:297) Dessa index behövs för att kreativiteten ska öka, då ett öppet samhälle ger rum för innovation och kreativitet. I en ekonomi där kreativiteten kommit att bli den viktigaste insatsvaran är det regioner och städer som förmår erbjuda miljöer som är gynnsamma för kreativa människor som blir

centra för tillväxt och utveckling. Och där de kreativa talangerna flockas, dit flyttar också kunskaps- och tillväxtföretag. Koncepten talang, teknologi och tolerans är centrala för att nå tillväxt, menar Florida. Florida skriver att kreativitet är en outtömlig resurs och att kreativiteten är oberoende av vilket kön, vilken klass, etnicitet, sexuell läggning eller yttre attribut en människa har. Han nämner därmed inte vilka olika förutsättningar eller privilegier som finns för olika individer. Han skriver dock att det inte heller finns någon korrelation mellan icke-vita och kreativt kapital och att en utveckling av den kreativa klassen mycket väl kan leda till en segregation. (2006: 311)

I sin senaste bok *The new urban crisis: how our cities are increasing inequality, deepening segregation, and failing the middle-class - and what we can do about it* (2017) utvecklar Florida teorin om den kreativa ekonomin. Han menar att vi ser en ny urban kris med fem dimensioner.

1) Djupa och ökande ekonomiska klyftor mellan ett fåtal superstäder som en konsekvens av globalisering och industrialisering.

2) Kriser i superstäder i form av gentrifiering och extremt höjda hyror, även för medelklassen.

3) Den mest problematiska dimension i den nya urbana krisen, ökande ojämlikheten och segregering, som ökar i samtliga städer, framgångsrika eller inte.

4) Krisen i förorter där fattigdom, otrygghet och kriminalitet ökar liksom ekonomisk etnisk segregation.

5) Krisen av urbanisering i utvecklingsländer där urbanisering sker utan ekonomisk tillväxt. (Florida, 2017: 6)

Florida argumenterar för att den kreativa ekonomin fortfarande är den primära motorn för innovation och ekonomisk tillväxt. (Florida 2017: 8) Dock gräver urbana kluster av kreativ ekonomisk tillväxt djupa klyftor i städer och samhällen, och tränger ut grupper. Han menar att denna utveckling gör att rum och klass förstärker varandra och reproducerar socio-ekonomiska fördelar. (2017:9) Därför behövs det en mer inkluderande urbanism, där städer och planerare bör sträva efter att använda kluster till samhällens fördel, investera i infrastruktur, tillhandahålla billiga hyresbostäder, förändra arbetsmarknaden, investera i utsatta grupper och platser, skapa en global strävan för att bygga starka städer och att stärka städer och samhällen, enligt Florida. (Florida, 2017: 185)

5.2 Gentrifiering

Detta stycke beskriver det teoretiska begreppet gentrifiering, en process som ännu inte har ägt rum på Norra Grängesbergsgatan och i Sofielund, men som omnämns och problematiseras av flera respondenter i intervjumaterialet, utan att initieras av författaren.

Teoridelen utgår från *Gentrifiering* (2014, red. Holgersson & Thörn), en antologi där flertalet forskare inom gentrifiering presenteras. Antologins utgångspunkt är att gentrifiering inte ska förstås som en naturlig eller oundviklig förändring av stadsrummet, utan som intimt sammankopplad med ekonomiska, politiska och kulturella processer i samhället. (Holgersson & Thörn, 2014: 13)

Begreppet gentrifiering utgår från det brittiska *gentry* – ett gammalt ord för den lägre adeln. Ruth Glass myntade begreppet på 1960-talet, där *gentry* symboliserar den nya urbana medelklassens sökande efter status och identitet. (Holgersson & Thörn, 2014: 14) Definitionen av gentrifiering debatterades under 70 och 80-talet, där en definition fokuserade på hur medelklassens inflyttning orsakade ökat fastighetsvärde och bortträngning av låginkomsttagare, det vill säga efterfrågan hos konsumenter. En annan definition fokuserade på medel- och överklassens restaurering av förfallna fastigheter i arbetarklassområden, det vill säga bakomliggande ekonomiska orsaker till medvetet förfall och nyinvestering. Idag är forskningsvärlden förhållandevis överens om att båda perspektiv är viktiga för att förstå gentrifieringsprocessen. (Holgersson & Thörn, 2014:15)

Geografen Neil Smith understryker att en förståelse för den roll som byggföretag, fastighetsutvecklare, hyresvärdar, statliga myndigheter och fastighetsmäklare har, är kritisk för att förstå gentrifiering. (Smith i Holgersson & Thörn 2014: 15). Både Neil Smith och sociologen Saskia Sassen menar också att gentrifieringsprocessen omfattar mer än upprustning av bostäder, och att gentrifiering kan kopplas till övergripande omvandling av rumsliga, ekonomiska och sociala strukturer vilket idag görs som en global strategi i städer. (Thörn 2014: 19) Thörn skriver att genom detta perspektiv blir gentrifiering en del av analysen av städers politiska och ekonomiska roll, där städer fungerar som centra för global ekonomiskt tillväxt i konkurrens med varandra. Staden blir därmed en vara att marknadsföras och säljas. Smith menar att gentrifiering ofta beskrivs som

”stadsförnyelse” och fungerar som ett strategiskt verktyg i den globala konkurrensen. I stadsförnyelseprojekt för nedgångna ”problemområden” ingår ofta begreppen ’blandstad’ och ’social hållbarhet’, begrepp som sällan används i områden med högre ekonomisk standard, enligt kulturgeografen Loretta Lees. Hon menar på det problematiska i att visionsplaner sällan definierar vilken social blandning som eftersträvas, samt att inflyttade sällan umgås med ursprungliga invånare i slutändan. (Holgersson & Thörn, 2014: 20).

Kultur som kapital

Den globala konkurrensen mellan städer leder till att städer måste marknadsföra sig som unika men också igenkänningsbara. Här är kulturen ett viktigt verktyg för att profilera en stad, menar Thörn, där index och ranking städer emellan ständigt publiceras och genererar än mer konkurrens (Holgersson & Thörn 2014: 21).

Sociologen Sharon Zukin skriver att gränsen mellan produktion av kultur och städers varumärkesstrategier suddas ut, att industriella områden snabbt kan utvecklas till exklusiva och omtalade områden. Hon skriver att kulturproduktionens aura översätts till en attraktivitet som ökar ett ekonomiskt intresse. (Zukin i Holgersson & Thörn, 2014: 22) Detta fenomen utvecklar Richard Florida i tidigare nämnd *Den kreativa klassen* (2006), där Florida även skapar ett kreativitetsindex för att mäta städers ekonomiska utveckling i förhållande till stadens kultur (Holgersson & Thörn 2014: 22). De som producerar kultur blir därmed verktyg för att höja den ekonomiska tillväxten, dock är det möjligt att de till slut kanske inte själva kan bo kvar eller fortsätta producera kultur om hyror höjs och krav på ett tyst område efterfrågas.

6 Analys

Analysen är tematiserad i fyra delar:

6.1 Norra Grängesbergsgatan idag och imorgon. Denna del beskriver aktörernas olika syn på områdets utveckling och knyter an till *1.1 Hur beskriver aktuella aktörer Norra Grängesbergsgatan och dess framtid?*

6.2 Kreativitet och kapital. Här beskrivs kulturens och kreativitets roll i området utveckling, enligt samtliga aktörer för att besvara *1.2 Hur ser aktuella aktörer på kreativitets roll?*

6.3 Demokrati, delaktighet och agens. Här beskrivs samtliga aktörers syn på NGBG gatufesten, vilka grupper som har inflytande och eventuellt får mer agens. Här diskuteras också maktstrukturer mellan en kommun, privat-offentliga samarbeten, föreningar och civilsamhället, finns det eventuellt maktförhållanden dem emellan? Denna del besvarar fråga *1.3 Vilken typ av planering och organisation utgör projektet för Norra Grängesberg gatufest?*

6.4 Avpolitisering och narrativ. Denna del beskriver synen på att samarbeta samt vems narrativ som lyfts fram och vinner på ett samarbete och knyter an till fråga *1.4 Hur ser aktuella aktörer på olika gruppers inkludering i projektet och i utvecklingen för Norra Grängesbergsgatan?*

Författaren syns i texten, då intervjufrågorna i vissa fall citeras, dels för att kontextualisera, dels för att visa på författarens närvaro och riktning. Författarens intervjufrågor är kursiverade.

6.1 Norra Grängesbergsgatan idag och imorgon

Denna del innehåller intervjuer som beskriver aktörernas syn på Norra Grängesbergsgatan idag och hur den kan komma att utvecklas.

Vi vill gärna skapa destinationspunkter för att attrahera andra, både från andra delar av staden och från regionen. Det gör vi genom att ta tillvara på det kreativa och spännande som finns i området, att det kreativa kan vara turistmagneter, utan att vi går in och styr deras verksamheter. Vi vill väl ändå kunna visa att "om ni kommer till Sofielund så finns detsådana verksamheter". Här finns Kontrapunkt, här finns musikklubbar, gallerier, konstnärer osv.

Konst, kultur, odlingskoncept, biodlingar är exempel på värden som om de håller långsiktigt har både socialt och ekonomiskt värde. Att räkna på vad detta betyder samhällsekonomiskt över en lång period är intressant, utifrån arbetstillfällen, social gemenskap och kollektiv styrka. (Hjalmar Falck, Bid-Sofielund, 2018-05-03)

Hjalmar Falck, utvecklingsledare för BID-Sofielund, vill utveckla Sofielund till en turistmagnet, att skapa ett ekonomiskt värde av kultur, som långsiktigt kan ha socialt värde. Värdeskapande är ett ekonomiskt värde i sammanhanget. Harveys entrepreneurialism talar om att göra en plats till potentiell ekonomisk tillväxt (1989) och Floridas kreativa tillväxt med musikklubbar, gallerier och konstnärer (2006), kan appliceras på Hjalmar vision om området. Dock finns det kritiska aktörer, nedan syns Kontrapunkts uttalande, där de annonserar att de inte kommer att medverka:

Den 24 september ordnas en endagsfestival på Norra Grängesbergsgatan: NGBG Gatufest. Den drivs av Malmö stad och några av fastighetsägarna, men trots den uppenbara toppstyrningen marknadsförs den ändå som en gräsrotsfestival. Kommunen investerar en halv miljon kronor i den, medan stora delar av kulturlivet ställer upp ideellt. Efter decennier av att ha motarbetat de på gatan som velat utveckla sina verksamheter och att aktivt ha kört bort områdets föreningar, så har kommunen nu gjort en helomvändning och vill visa upp gatans "kreativitet och entreprenörsanda" och hoppas att arrangemanget kan fungera som "inkubator för nya idéer". "Med kulturen som redskap" brukar vi säga när vi pratar om hur vi vill skapa ett mer rättvist samhälle. Och kulturen är ett kraftfullt redskap.

Så på senare år har det hänt allt oftare att det är kommunen som använder oss - kulturlivet - som redskap i sin plan för att omskapa Malmö, ofta helt utan ersättning. Och i stadens omvandlingsprocess har turen nu kommit till förändringen av området kring Norra Grängesbergsgatan. Med gatufesten som ett första steg ska synen på området kring Norra Grängesbergsgatan förändras. I media och utskick till boende i

Sofielund har arrangörerna beskrivit området som ett ännu inte annekterat, urbant ingenmansland, där kriminaliteten är vida utbredd. Men området ses samtidigt som spännande och kreativt, och kulturen ska bli starten på räddningen mot det utmålade fula, farliga och otrygga. (Kontrapunkt, 2016)

Kontrapunkt identifierar NGBG gatufesten som ett marknadsföringsarbete, där kultur är lika med entreprenörsanda. Kontrapunkt skriver att gatufesten är ett led i en förändringsprocess där den mediala bilden av gatan ska förändras. De understryker att gatan porträtteras som farlig och tom på människor, vilket kan stärka stödet för en omvandling av området. Detta kan kopplas till Smith och Sassens definition av gentrifiering, där den spännande kulturen är ett verktyg i en eventuell stadsbyggnadsprocess. (se Teori 5.2) Andra kulturaktörer väljer att uttala sig i en debattartikel 2018 om de, än så länge otydliga framtidsplanerna.

Många uttalar sig om mig men ingen verkar ha koll på vem jag egentligen är. Jag är Norra Grängesbergsgatan i Malmö och ska presentera mig lite kort. På Norra Grängesbergsgatan frodas små företag, kultur och sociala verksamheter. Jag är huvudleverantör av kultur till hela Malmö stad, jag huserar musiker och konstnärer och ger plats och skapar mötesplatser för idéer att prövas och får kreativiteten att flöda. (...)

Slår ni ner på mig slår ni ner på hela Malmös kulturliv. Jag behövs för att Malmö ska fortsätta vara Sveriges kulturhuvudstad.(...)

Den enda "lösningen" som presenterats har kommit från SD som vill köpa upp fastigheter och riva dem för att ge plats åt bostäder. Från alla andra partier är det tyst. Är det för att ingen har någon bättre idé än så? Hur ser övriga partier på gatans framtid? Hur kan vi inkludera och stötta alla positiva krafter på gatan och samtidigt få bukt med kriminella verksamheter som ändå bara flyttar till andra ställen när de stängs ner? (...)

Baserat på myndigheter och politikerns utspel på gatan känner vi oss oroliga för att vi ska tvingas stänga ner och då deras agenda är otydlig vill vi inte gå ut med namn. Vi uppmuntrar istället till att komma och prata med oss föreningar på gatan. (Ett antal kulturutövare, 2018)

Kulturutövarna visar en brist på tillit för myndigheter och politiker, då planerna för gatan är otydliga. De uttrycker en brist på insyn och inflytande, vilket både Granberg (2005) och Mukhtar-Landgren (2008) definierar som en konsekvens av privat-offentliga samarbeten, där det blir svårare för medborgare att delta i och påverka stadsbyggnadsprocesser.

Svar till Ett flertal kulturutövare

Vi har under ett par år börjat kartlägga och titta på hur alla dessa verksamheter kan stödjas och stärkas, eftersom det är ni som står för så mycket av det värdeskapande i området. (...) Det är mycket som händer i Sofielund, precis som ni skriver. Staden håller på att förtätas, bostäder behövs, gatustråken behöver ses över för att skapa trygga miljöer, nya cykel- och gångstråk, mer grönska behövs och vi får ett helt nytt stationsområde i december med Rosengårds station.

I utvecklingsarbetet arbetar vi tillsammans med föreningar, bostadsrättsföreningar, byalag, fastighetsägare, företag med flera. Men vi behöver nå ännu fler och då i första hand de som verkar här dagligen. Ni föreningar, kulturutövare och boende är otroligt viktiga i det här arbetet. Så vi vill verkligen träffas för att lyssna och samtala om visioner och hur vi gemensamt kan stödja positiva och värdeskapande krafter samtidigt som vi måste få bukt med verksamheter som inte följer lagstiftning och regler.

En sak kan ni vara säkra på och det är att vår agenda är tydlig - vi behöver er i det här arbetet. Så hör av er så träffas vi med både tjänstemän och politiker för att gemensamt se hur vi på ett klokt och försiktigt sätt kan värna och stödja den kreativa mångfald som finns i området. (Hjalmar Falck, Bid-Sofielund, 2018-05-03)

Hjalmar Falck nämner att kulturutövandet behöver stärkas eftersom det skapas mycket värde. Han nämner dock inte vilket värde, är det ett ekonomiskt värde som kan marknadsföra stadsdelen och göra framtida bostäder attraktiva, eller som destinationspunkt för konsumtion, till exempel caféer, affärer och restauranger som en viss målgrupp kan konsumera? Falck bjuder in till samtal, och efterfrågar visioner för att framtiden ska bli så bra som möjligt för kulturutövarna. Nedan följer Nicklas Johanssons, projektledare för NGBG gatufesten, syn på gatan framtid.

Men tanken är då att staden ska läka ihop?

Man pratar ju om "mellanrummet". Ja, det är positivt hur man kan använda ytor i en omdaningsprocess. Men samtidigt är det ju det här, om nu alltid slutmålet är att det ska vara *residential area*, här ska det bo folk. Så önskar jag ju mycket mycket mer tydligt att man någonstans definierar det, de mångfacetterade områdena.
(Nicklas Johansson, projektledare, Malmö stad 2018-04-10)

Nicklas Johansson uttrycker en viss oro för att Norra Grängesbergsgatan som ett "mellanrum". Det framgår inte om gatan ses som ett fysiskt mellanrum mellan Möllevången och Rosengård utan eget innehåll, eller som en fas, en "omdaningsprocess". Johansson efterfrågar, precis som kulturutövarna, en mer tydlig plan för mångfacetterade områden, som Norra Grängesbergsgatan.

6.2 Kreativitet och kapital

I denna del beskriver intervjumaterialet kreativitetens roll i utvecklingen av området, några beskrivningar är en fortsättning från 6.1 Norra Grängesbergsgatan idag och imorgon.

Så nu tror jag ju att man ska utveckla detta område med konst och kultur och musik som finns här och göra häftiga destination points helt enkelt för allmänheten. Det tror jag kommer, och det är lite sådana saker vi tittar på. (...) Det är det som ligger till värde för området just nu, det är därmed inte sagt att det ska vara så alltid, det får man se. (Kwame Moore, fastighetsägare)

Tycker du att det är viktigt att det finns kvar, de här lite underground kultur-grejerna? Eller det beror på hur marknaden förändras i framtiden?

Ja det är viktigt att det finns kvar. Men jag är affärsman, jag tittar ju på de affärsmöjligheter som finns och låser mig varken till det ena eller andra. Utan jag tycker att det är viktigt, men samtidigt är jag affärsman. Jag lämnar dörren öppen. (Kwame Moore, fastighetsägare, 2018-04-04)

Kwame Moore, fastighetsägare i Eroom Förvaltning AB, ser en potentiell utveckling för området med konst, kultur och musik. Han säger att det är värdeskapande just nu, men att det kan utvecklas andra affärsmöjligheter i framtiden. Kultur har ett relativt värde, ett värde som marknadsföring för ett framtida attraktivt område, där eventuella affärsmöjligheter dyker upp. Detta kan kopplas till Florida, som ser kultur som ekonomiskt värde för ett område (2006). Hjalmar Falck beskriver hur kulturutövare skulle kunna överleva i en sådan utveckling nedan.

Vi var nere och tittade på LX Factory i Lissabon, för några dar sedan. Som är ett sådant där fantastiskt område. Väldigt häftigt. Det är ett sådant där område som man ockuperade för 20 år sedan, sedan köpte man det, sedan sålde man det. Om vi ska genomföra ändringar som till exempel gjorts i LX Factory måste det ske med försiktighet. Vi ska inte tränga undan existerande verksamheter utan stödja och skapa långsiktigt. Det ställer stora krav på fastighetsägare och stad att se till att verksamheter får möjlighet till det. För processen i Sofielund är det otroligt viktigt att när vi nu har underlag kring alla verksamheter i området - att vi lyssnar och ställer frågor om hur verksamheter, boende med flera, vill utveckla området tillsammans. Här finns verksamheter som är i en zon där det bryts mot lagstiftningar - och vill man bidra till utvecklingen av området och hålla sig inom lagar och regler ska vi stödja inte stjälpa. (Hjalmar Falck, Bid-Sofielund, 2018-05-03)

Hjalmar Falck nämner Lissabon som ett exempel på hur Norra Grängesbergsgatan kan utvecklas. Han nämner att kulturverksamheter kan bli en attraktion i en stad, och att de på detta sätt ska kunna överleva i staden. Harveys analys av hur städer imiterar varandras attraktioner kan kopplas till detta citat, där stadens unika identitet är relativt unik, den känns igen på andra platser. (1989) Nicklas Johansson ser en risk att hantera kultur som en attraktion.

Kan man förändra ett område utan att ta bort alla människor och fylla upp det med en, och bara höja en social grupp men de här människorna har vi slängt ännu längre ut. Så problemet är inte löst, vi har bara flyttat det en bit bort, till ett nytt utanförskap. (Nicklas Johansson, projektledare, Malmö stad)

Är de vanligt tror du, att det blir så?

Jättevanligt. Jag tror att man ska ha ständig dialog, för om man har ett samtal och inte är rädd att människor pratar tillbaka eller att man redan har bestämt sig att "2035 ska här vara ett trevåningshus". Kanske att man gör en annan boendeform, eller att det här området har blivit så intressant och har så stort värde i sig själv. För om kultur bara är en form utav "mellan" A och C. C är slutmålet, om alla områden är på C så har vi ju eliminerat staden. (Nicklas Johansson, projektledare, Malmö stad 2018-04-10)

Nicklas Johansson ser en risk med förutbestämda planer och hur kultur endast ses som ett verktyg för att komma från A till C, han ser det som att utan kultur så finns det heller ingen levande stad kvar. Nicklas Johansson är medveten om risken för gentrifiering, att endast förflytta problem någon annanstans.

Jag tänkte på namnet där, BID, ni har ju översatt det.

Nej vi har inte översatt, det heter Business Improvement District, det är vi noga med. Men vi har fokus på Boende, Integration och Delaktighet. Och i början var det del av, det var nog lite strategi som vi hade att, att kanske förklara för de här som protesterade mycket att det är inte bara affärer det handlar om, utan det handlar faktiskt om att vi har fokus på de här tre områdena. Som BID kan översättas med på svenska. Sen är inte med BID, jag vet inte om BID är namnet vi ska använda i framtiden. (Hjalmar Falck, Bid-Sofielund, 2018-05-03)

Hjalmar har identifierat att det finns spänningar med att tala om business. Genom att använda andra ord kan människor förstå att också handlar om något annat. Det är tydligt kommunikationen av verksamheten är viktig, formen kan avgöra hur framgångsrikt samarbetet blir.

Vad menade du med att man kanske har klistrat på en ny etikett på BID-Sofielund?

Ja för det är inte 100 procent. För BID är egentligen en förkortning för, modellen som sådan står för Business Improvement District. Den modellen är ju beskriven som en process, sedan kan du naturligtvis försvenska den till boende, integration och delaktighet. Men det är ju ingen direktöversättning, då skulle det ju heta affärsutvecklingsprocess eller något liknande. (...)

Men sen är det ändå, det viktiga för mig är att det inte bara blir en fastighetsägare och bostadsrättsföreningar, att det bara blir ett ekonomiskt egenintresse. Men det viktigaste är naturligtvis att få med de här som har replokal i en källare.

(Nicklas Johansson, projektledare, Malmö stad 2018-04-10)

Nicklas Johansson är noga med att inte endast satsa på fastighetsekonomi och vinst för privata aktörer, därmed är han kritisk till namnet BID – Boende, integration och delaktighet. Det Johansson vill satsa på är kulturverksamhet, han nämner dock inte andra verksamheter i området. Detta kan kopplas till Elanders (2005) syn på privat-offentliga samarbeten där det blir otydligt vem som kan krävas politiskt ansvar och ansvar för allmänintressen. Kwame Moore utvecklar svårigheter att engagera föreningar i privat-offentliga samarbeten.

Privat-offentliga samarbeten levererar väldigt mycket resultat i alla fall. Och utmaningen är att man har bjudit in så mycket föreningar som möjligt för att delta i den här processen. Utmaningen som jag har märkt är att föreningarna inte direkt är intresserade av stadsplanering. De spelar trummor, de vill vara autonoma, de vill göra sin grej i sin lokal, de vill inte vara med eller har tid eller tycker att de har resurser. (Kwame Moore, fastighetsägare)

Är det problematiskt, att de inte orkar, har den tiden?

För dem blir det ju det, för de åker ju ut. Deras röster blir ju inte hörda då. Och då har jag försökt förklara, är ni med så garanterar vi att vi lyssnar på er, men är ni inte med – vi lyssnar liksom inte på massa gnäll i efterhand. (...) Men att bara klaga istället för att komma med konstruktiv "Ja men vi vill att alla ska vara med och bestämma" Ja men var är ni? "Ja men det ska inte vara på era premisser" Vadå premisser? Du får säga precis vad du vill. "Nej men det är vi som ska bestämma det". Och sen går man in inågot konstigt resonemang, bara för att det ska vara konstigt.

(Kwame Moore, fastighetsägare, 2018-04-04)

Kwame Moore ser en effektivitet hos privat-offentliga samarbeten, vilket även Granberg skriver i *Spelet om staden* (2005). Däremot är det svårt att få föreningar intresserade av att samarbeta, och om de inte samarbetar, så åker de ut, säger Moore. Det finns inte

mycket rum för att röra sig mellan, eller att inte vilja vara med. Detta kan vara ett exempel på en konsensuspolitik, som Mukhtar-Landgren (2008) beskriver, där konflikt och konflikthantering inte längre har samma utrymme.

Victoria Percovich, White arkitekter: - I samhället råder en doktrin som handlar om att öka ekonomiskt värde. Men vad händer då med människors livsmiljöer? Det är en jättebra affär för fastighetsägaren att riva en hyreslokal och bygga ett åttavåningarshus med bostadsrätter. Men vad blir värdet för staden?

I hyreslokalen kanske det fanns företag, nätverk och till och med möjlighet till anställning för många som inte har en enkel tillgång till arbetsmarknaden, något som marknadsmässigt är helt omöjligt att skapa i nybyggda hyreslokaler. Vi efterlyser en bredare definition av värde inom stadsutvecklingsprocesser – att gå över från fastighetsekonomi till samhällsekonomi.

Karl Landin, White arkitekter: - Vi måste fråga oss: Vad är viktigt i en stad? Områdets nuvarande karaktär och innehåll är en unik resurs för Malmö. De låga hyrorna och många tillgängliga lokalerna har skapat en grogrund för en bred bas av verksamheter. Verksamheter som både försörjer närområdet, staden och regionen med varor och tjänster. Men verksamheter som också förser staden med arbetsplatser, sysselsättning och sociala nätverk och genom detta stärker individers sociala sammanhang. Detta är samhällsekonomiska värden som är svåra att räkna på och som inte drivs av någon speciell grupp. (Svensson, 2018)

Victoria Percovich och Karl Landin, från White arkitekter vill se ett mer långsiktigt och inkluderande värde för många olika slags grupper i staden. Intressant nog har gjort denna analys på uppdrag av BID-Sofielund som består till stor del av fastighetsägare. Percovich och Landins synsätt går att koppla till Ingemar Elanders (2005) forskning om privat-offentliga samarbeten, där stat och kommuns ansvar för socialt utsatta grupper blir nedprioriterade för ekonomisk tillväxt för privata aktörer.

Men det Malmö stad vill göra enligt hemsidan, är ju arbeta med gräsrotter?

Var har du läst det? (Iain Dace, samordnare NGBG gatufesten 2018-04-26)

Det står ju på NGBG gatufest hemsidan, man vill ha en gräsrotsfestival. Kan man göra det tycker du? Finns det en konflikt?

Folk är rädd för kommunen. De två största klubbarna, mötesplatserna, är Sawa, arabisk underhållning och Plan B, som är indie rock. Både de två är olagliga. (...) Kommunen kan inte jobba i grå områden, de får inte, jag tror inte ens att de skulle. Men kommunen har folk som mig, Ricco och det är ganska många. Folk som kan gå outreach, att man går och snackar med folk. (...) De är villiga att fråga mig, för de vet att vi har en relation. Jag är inte polis, tillståndsmyndigheten, jag försöker hjälpa dem, och jag vet vilka regler det finns. Men för kommunen är det jättesvårt. (Iain Dace, samordnare NGBG gatufesten, 2018-04-26)

Iain Dace beskriver hur gräsrotter och föreningar är rädda för kommunen, eftersom de inte är helt lagliga. Dock vill kommunen arbeta med dem, men har ett problem, tjänstemän kan inte själva röra sig i illegala kretsar. Därför anställs Iain som känner gatan och har ett förtroende. Detta citat berättar om en problematik med bottom-up top-down samarbeten, var går gränsen mellan neutrala och legala aktörer som kommunen och illegala gräsrotter? Florida beskriver ett behov av ett öppet samhälle där bohemer, homosexuella och kreativa människor kan vara en tillväxtbädd för ekonomin. (2006) Är det av denna anledning kommunen vill samarbeta med aktörer på gatan, eller för att stärka den sociala hållbarheten? Om svaret är det senare, varför just nu och varför just här? Kontrapunkt och White arkitekter beskriver småföretagen och verksamheterna som inte arbetar med kultur på Norra Grängesbergsgatan som en annan grupp än vad Malmö stads framtidsnarrativ brukar lyfta fram. Människorna på gatan är inte bara vita och behandlas därför annorlunda, trots att området lyckas med målbilden "en blandad stad", enligt White Arkitekter. Kontrapunkt beskriver de verksamma som en grupp staden inte marknadsför, då de inte lockar till sig ny attraktiv befolkning.

Vi började med här att lära känna alla, snacka och få reda vad de tyckte och hur deras historia var, hur många som tidigare hade velat alltså som bagerier som ligger i källaren, eller cateringföretag som egentligen ville ha caféer och restauranger. Folk som egentligen ville vara butiker och inte grossister och så vidare. Så vet vi ju det. Och det är också därför vi gör denna analysen nu, eller som vi ser när myndigheter nu går runt på gatan och bara gör sin tillsyn och sina kontroller att det är så det går till. Den här gatan är inte vit. Och nu när Skatteverket och Migrationsverket och alla går runt och det kategoriseras som illegal verksamhet det mesta, smutsig verksamhet. Så det de får är böter, böter och tillsyn och krav som kommer att göra att de inte kommer kunna vara kvar. (Johanna Nilsson, Kontrapunkt 2018-04-16)

Johanna Nilsson beskriver ett tillvägagångssätt från kommunen som kategoriskt utan analys varför området har blivit som det har blivit. Eller hur området skulle kunna stabiliseras på lång sikt. Hon nämner cateringföretag som egentligen vill vara caféer, grossister som vill vara butiker. Beror detta på att de inte har en plats i kundmöten? Detta kan kopplas till Mukhtar-Landgrens forskning om Malmös två sidor av framtidsstaden, dels den attraktiva postindustriella staden och dels kriminaliteten som behöver bekämpas. Nilsson menar att den icke-vita befolkningen kategoriseras som kriminella på grund av en större struktur.

Drogtillslagen sker ju inte mot de svartklubbarna som drivs av kulturaktörerna där det också sker i stor utsträckning, och de som är konsumenterna av det hela. Det är inte de drogtillslagen som sker mot. Utan shisha-cafeer, kortspelsklubbar och så vidare. Det finns en rasifierad bild av vad det olagliga är här. Det är inte musikkubbarna som är olagliga. Men en motsvarande etnisk förening eller sammanslutning som gör exakt samma saker är per definition olaglig, fast klubbarna inte är det fastän det finns lika mycket droger och frånvaro av tillstånd. (Johanna Nilsson, Kontrapunkt)

För att det är de kulturutövarna som drar in den nya typen av befolkning som man vill ha, som höjer värdet på området och då vill man inte göra någonting för att slå ut dem. (Sofie Malm, Kontrapunkt)

Polisen konstaterade till honom [Kwame Morre] för ett par år sedan att det finns inga svartklubbar kvar i området. Och det är ju ett uttalande som återigen, visar på vad man menar, för då fanns ju, då ser man inte Kontrapunkt som en svartklubb eller Plan B som var dåvarande Kontext. Utan då såg man det som att nu var det fritt från svartklubbar, så då såg man inte våra medlemsfester som svartklubbar. (Johanna Nilsson, Kontrapunkt 2018-04-16)

Johanna Nilsson menar att polisen förbiser den kriminalitet som sker på musikkubbar men inte på "rasifierades" verksamheter. Sofie Malm säger att kulturutövarna är ett verktyg för att attrahera en ny grupp, och att de "rasifierade" inte gör det. Floridas teori om ett öppet samhälle som inkluderar bohemer, olika etniciteter och gay-personer för att stimulera kreativiteten i ett område motsäger sig denna uppdelning Nilsson beskriver. Å andra sidan så menar Florida också på att det inte återfinns en korrelation mellan icke-vita och kreativt kapital, vilket kan förstärka segregering. (2006: 311)

Men är ni då liksom en del av den här gentriferingen eftersom ni har klubbar, eller har haft?

Absolut, det är vi ju. Vi har ju, våran etablering här har ju givetvis påverkat väldigt väldigt många människor i att komma till området, som aldrig varit här förut. I att känna att det är ett område som är okej och man kan vara i och så där. Ja, kanske skillnaden mellan oss och andra är att vi är väldigt medvetna om den rollen, om den platsen som vi tar och på grund av det gör vi hela tiden vårt yttersta att den platsen vi tar - att göra den så tillgänglig och öppen för så många som möjligt. Och det gör vi på olika sätt, genom att alltid hålla jättelåga priser men också den platsen vi har tagit oss, öppna upp den för de allra mest utsatta i samhället för hemlösa, för flyktingar, för romer osv. (Johanna Nilsson, Kontrapunkt 2018-04-16)

Johanna Nilsson bekräftar att Kontrapunkt är en del av gentrifieringen eftersom de själva är kulturaktörer och att de har lockat nya människor till området. Hon menar dock att de aktivt försöker vara inkluderande och tillgängliga och öppna upp de socialt mest utsatta. Här skulle en kritik vara uppmärksamma Kontrapunkts egen roll i utvecklingen, kan de kritisera den marknadsförda potential området har när de själva varit med och skapat det? Å andra sidan är de en del av en större struktur där kultur och "autenticitet" ges ett ekonomiskt värde, vilket de försöker motverka genom tillgänglighet och stöd för utsatta grupper i samhället.

Victoria Percovich, White arkitekter: - Men när man gör det är det redan den perfekta "blandstaden". Här finns småindustrier, bostadsrätter, både dyra och billiga hyresrätter samt småhus – fastän det kanske inte ser ut precis som den "blandstad" man som stadsplanerare föreställer sig. (...)

Samtidigt är det ingen som tycks se att det här är "blandstad", eller så pratar man om den i negativa termer i medier. Exempel: Man lyfter upp det farliga, och det kriminella. (...)

Sofielund lyfts inte fram som en positiv förebild där kreativiteten lever, den lokala produktionen finns och olika boendeformer samexisterar.

Det är en annan bild som målas upp. När det samtidigt satsas i Malmö inom samma inriktning så går pengarna till insatser och initiativ som teknikinkubatorer och att i andra delar av staden försöka göra det som redan finns här. Näringslivet här sysselsätter många i Malmö – men det är en annan befolkningsgrupp än den som brukar lyftas upp i Malmös framgångssaga. (Svensson, 2018)

Victoria Percovich menar att den "perfekta blandstaden" kommuniceras i negativa termer då områdets befolkning inte ses som Malmös attraktiva befolkning. Detta kan dels kopplas till Mukhtar-Landgrens två sidor av berättelsen om Malmös framtidsstad (2008), men också Florida som talar om en kreativ klass som skapar ekonomiskt värde genom kultur, inte genom mindre tillverkningsföretag och administration. (2006)

6.3 Demokrati, deltagande och agens

Här beskrivs organisationens demokratiska aspekter samt vem som får agens. Några delar kopplas till föregående del 6.2 Kreativitet och kapital, då deltagandet kan kopplas till utvecklingen av området.

Sen kanske inte alla ska bli rockmusiker, men det kanske är en del, du har varit med och gjort ett arrangemang, du har fått ett sammanhang, du har skaffat vänner. Att spela musik det är en demokratisk process eftersom man är jämställda i ett band, man måste jämka och förhandla. Du kan vara individuell också, men samtidigt måste människor gnuggas mot varandra. Och det är det roliga. Det är random, vi har moskéer och ölbryggerier. (Nicklas Johansson, projektledare, Malmö stad 2018-04-10)

Nicklas Johansson beskriver en starkt social hållbarhet i projektet NGBG gatufesten. Han identifierar kulturverksamhet som en demokratisk process som enar människor. Skilda grupper som ”moskéer och ölbryggerier” befinner sig plötsligt i samma kontext. En aspekt, som Kontrapunkt senare lyfter, är just fokus på kulturaktörer och vilka som egentligen inkluderas i detta demokratiarbete.

Om man nu gör fel, gör du det för att du inte kan få tag i informationen som du inte förstår våra regler, eller du känner till det, eller du uppsåtligt struntar i det. Det finns ju olika saker och ting. Person X gör fel, och sen kan det finnas ett antal olika anledningar till att person X gör fel.

Jag började också helt traditionellt sådär, gick runt med lappar på svenska och delade ut så fick jag liksom ingen respons av vissa. Men sedan hämtade jag personer som någonstans har sitt ursprung i Iran, och persiska och farsi och sedan gick de runt och tolkade och så fick de en muntlig berättelse om att det här ska ske, så de vet om det. (Nicklas Johansson, projektledare, Malmö stad 2018-04-10)

Nicklas beskriver en svårighet att nå ut med information på Norra Grängesbergsgatan, att människor som inte förstår svenska inte kan ta till sig informationen om den sker på ett traditionellt sätt. Han säger också att det kan finnas olika orsaker att bryta mot regler eller lagar, att man kanske inte vet eller förstår.

Tanken är att det ska finnas en representation, ha stormöten för en paraplyorganisation för alla de här föreningarna, som kan bli den här aktören som sitter med på möten med staden och lyssnar in vad staden har för tankar och visioner, och rapporterar tillbaks till medlemmarna. ”Ska ni då bygga bostadshus där, får ni se till att bygga såhär tjocka väggar och glas så att vi kan fortsätta ha den typ av verksamhet här, istället för att replokalen försvinner.” Så att du kan ha en hårdrockskonsert på gården och natta en bebis i bostaden. (Nicklas Johansson, projektledare, Malmö stad 2018-04-10)

Nicklas menar att NGBG gatufest kan bli en medborgarrörelse, där kulturaktörer kan vara en maktstruktur som verkar mot gentifiering. Här skiljer han sig från Kontrapunkt, som snarare menar att NGBG gatufesten blir en komponent i en gentrifieringsprocess oavsett om aktörerna vill det eller inte. Nedan beskriver Kontrapunkt sin syn på NGBG gatufesten som ett demokratiarbete.

Ger man människor mer agens i projektet NGBG gatufesten?

Den kan vara korrekt i förhållande till kulturaktörer. Men det tar ju överhuvudtaget inte hänsyn till de aktörer som inte sysslar med kultur. Alla som driver någon annan form av verksamhet, grossist, bageri, catering, bilverkstäder, religiösa samfund whatever, omfattas inte av det, de kan inte söka kulturbidrag. Och det är inte så lätt, att söka eller få, för det finns en pott, särskilt inte om hundra nya föreningar ifrån samma område skulle söka från samma pott. Men framförallt är väl kritiken mot det uttalandet är väl att inte ta hänsyn till någon annan än kulturaktörerna för de får inte några som helst verktyg i hur de ska kunna fortsätta finnas kvar på gatan. Och ett sådant uttalande visar också vilka det är man vill ska finnas kvar och vilka man inte vill ska finnas kvar.
(Johanna Nilsson, Kontrapunkt 2018-04-16)

Johanna Nilsson anser inte att NGBG gatufest skapar agens och handlingsutrymme för alla grupper på Norra Grängesbergsgatan. Hon understryker också en komplicerad process att få kulturbidrag. Hon avslutar med att NGBG gatufestens målbild snarare delar gatan, vilka man vill stärka och vilka man inte vill ska vara kvar. Detta kan kopplas till Florida och den kreativa klassen, där kulturaktörer ses som något ekonomiskt hållbart och levande, men där icke kreativa verksamheter inte innehåller detta värde. (2006)

Vi gick runt [inför den första gatufesten 2016] och pratade med grannar och frågade vad de hade för uppfattning. Och de flesta bilverkstäder och verksamheter som inte var i direkt anslutning till gatan hade inte ens hört talas om den, förrän vi var där. Och var också väldigt oroliga för att förlora arbetsinkomster men också väldigt rädda för att säga någonting, för "det är ingen som lyssnar på dem ändå." Och "kommunen får alltid som de vill så det är likabara att inte exponera sig" och sådär. "Skriv gärna någonting, säg gärna någonting, men jag vill inte göra det". (Johanna Nilsson, Kontrapunkt 2018-04-16)

Johanna Nilsson fortsätter på Nicklas Johansson beskrivning av informationshantering till de verksamma på Norra Grängesbergsgatan. Hon menar att alla aktörer inte fått information, eller inte förstått. Hon beskriver en bakgrund i att de verksamma inte känner sig lyssnade på och känner en rädsla över att uttala sig. Kopplat till Mukhtar-Landgrens forskning om konflikt och konsensus, så finns det i citatet både ett perspektiv över en saknad av inflytande och delaktighet, men också ett perspektiv av Malmös två olika sidor och vilka som ingår i berättelsen om framtiden. De verksamma på Norra Grängesbergsgatan ger uttryck för att vara marginaliserade och upplever inget utrymme för att protestera, vilket Mukhtar-Landgren lyfter genom Zizek. (Mukhtar-Landgren, 2008)

Det finns ju något som kallas för "bottom-up, top-down". Det låter lite som det du beskriver. Man vill gärna vara autonom som du sa, så därför blir man lite främmande för den kommunala planeringen för man vet inte vad den innebär.

Nej, men man får vara med. Helt fascinerande, sörja så allting blir kvar. Man tar hänsyn till behov, för förändring kommer det bli. Och den hade blivit mycket mer precis och ändamålsenlig om fler hade bidragit med sina synpunkter. Antingen är du med och skapar planen, eller så hamnar du i den. Det är liksom två, det är inga alternativ till det. Så ser jag det i alla fall. (Kwame Moore, fastighetsägare, 2018-04-04)

Kwame Moore ser det inte som problematiskt att som kommun och privat-offentligt samarbete med gräsrotter. Han menar att aktörer visst får mandat, men att om man vill påverka, då måste man också vara med i samarbetet. Detta kan tydligt kopplas till Mukhtar-Landgrens beskrivning av konsensuspolitik, för att påverka så måste man samarbeta. Detta till skillnad från politik som en fråga om konflikthantering, där olika sidor tillåts samexistera. (2008) Hjalmar Falck fortsätter diskussionen hur samarbetet kan fungera som en dialog.

Den andra delen av festivalen var att vi skulle öppna upp för en dialog, visa att staden och myndigheter inte är fiender, utan att vi kan faktiskt prata om saker och ting, samverka. Att vi sen har lagrum som vi måste förhålla oss till det är en helt annan sak. Men vi vill väldigt gärna att några andra föreningar ska stå på tillståndet, ska driva festivalen vidare. (Hjalmar Falck, Bid-Sofielund, 2018-05-03)

Hjalmar Falck beskriver NGBG gatufesten som ett samtal. Det framgår inte hur mycket delaktighet dialogen ger, och hur mycket lagrummet riktar dialogen. Däremot lyfter Falck fram den initiala planen att gatufesten ska organiseras underifrån i framtiden. Detta kan ses både som en potentiell agens för kulturaktörerna, möjligtvis kan de själva bestämma vad gatufesten ska innehålla och samverka med hela gatan. Det kan också ses som en del i marknadsföringsarbetet för Sofielund, som Falck nämner, där kreativiteten underifrån är en viktig aspekt för attraktiviteten. Iain Dace kritiserar den politiska visionen att lyfta fram mångfalden på Norra Grängesbergsgatan, då en annan politisk styrning fokuserar på kriminaliteten och eventuellt också begränsar mångfalden.

De [kommunpolitikerna] vill visa hur duktiga vi är i Malmö på multiculturalism, hur vi kan hantera punkare och reggae, och technomusik och shia och sunni, latinos och afrikaner. "Titta här, kolla, ta din bild vi har inga problem." Och den andra sidan säger att "kolla på kriminaliteten på Norra Grängesbergsgatan, vi ska utrota dem, staket, razzia, kolla dokument". Så du har två olika delar av kommunen just nu under valåret. (Iain Dace, samordnare NGBG gatufesten)

Iain Dace beskriver en tudelad bild av politiskt styrda utvecklingen på Norra Grängesbergsgatan, som direkt kan kopplas till Mukhtar-Landgrens beskrivning av Malmö framgångsnarrativ. Även begreppet konsensuspolitik, där varumärket staden inte rymmer motsättningar mellan grupper utan en god "multiculturalism". Samtidigt lyft kriminaliteten fram, den dåliga sidan av Malmö, utan att problematisera vad som finns mellan dessa verklighetsbeskrivningar. (2008) Möjligheten att vara med i det privat-offentliga samarbetet och påverka detta ser Johanna Nilsson som ganska liten.

Om det finns en möjlighet för samarbete - det tror jag men så länge man driver den politiken generellt på liksom kommunstyrelsenivå, officiell politik för Malmö så handlar det nog egentligen bara om att påverka små delar. Att bli inbjuden till några workshops här och där och påverka några små delar, när vi egentligen vill kanske vill se en annan syn på Malmö. På vilka som är Malmö, och hur Malmö kan bygga Malmö, istället för att attrahera massa kapital och nya människor. (Johanna Nilsson, Kontrapunkt)
(...) Kulturens signatur är ju till sin natur utforskande, kritisk och måste få vara fri. Så vill man styra den och använda för ett syfte, så kommer det inte funka. Det kommer kanske fylla ett syfte att marknadsföra någonting specifik men det funkar ju inte i längden.

Finns det en rädsla för att den måste få vara fri?

Jag tror vet inte just med kulturen. Men jag tror det finns en rädsla generellt, för medborgare och folket. Att ge för mycket utrymme eller kreativitet och handlingsutrymme utan istället skapar man olika slags paket och workshop, där man får röra sig inom, och där det är väldigt kontrollerat. (Johanna Nilsson, Kontrapunkt)

Vad skulle kunna hända om man fick väldigt mycket agens?

Ja då skulle det kanske inte bli som de vill, och då skulle (kommunpolitiker) förlora val till exempel. Som kanske är viktigare än. (Johanna Nilsson, Kontrapunkt)

Än en demokratisk utveckling. (Sofie Malm, Kontrapunkt.2018-04-16)

Johanna Nilsson och Sofie Malm ser en kontrollerad form av kulturprojekt, där verksamheter och föreningar inte får "för mycket" makt och agens, då detta skulle kunna leda till en förändrad opinion. Detta knyter både an till Mukhtar-Landgrens begrepp postpolitik där politiska konflikter inte längre har en plats. (2008) Men också till Krister Olsson beskrivning av kultur som tillväxtmotor, där det krävs en medvetenhet kring förutsättningar för kultur hos dem som ansvarar för samhällsutveckling, om den ska bidra långsiktigt, såväl ekonomiskt som socialt. (2005) Sofie Malm fortsätter diskussionen kring hur kommuner ser på olika aktörers argument och tillförlitlighet.

Och det finns ju en problematik i hur man ser på deltagande i Sverige, det är ju att föreningars argumentationer och åsikter alltid ses som särintressen. Det finns ju idén om att politiska partier är de som står lite mer för det objektiva, som är färgad av en ideologi dock, och tjänstemännen som är det neutrala. Och sen så är vi i föreningslivet och organisationer, vi är särintressen som ska hanteras och ger man oss för mycket inflytande då är det ett särintresse som kommer att dominera och det behöver man på något sätt balansera upp från kommunens sida. Så hela uppbyggnaden av politiken stoppar liksom de här samarbetena att fungera och stoppar möjligheterna att planera nedifrån och upp. (Sofie Malm, Kontrapunkt, 2018-04-16)

Sofie Malm kritiserar strukturen för samarbeten mellan föreningar och kommun. Detta ligger nära Mukhtar-Landgrens användning av postpolitik, där en politisk ståndpunkt inte är en gångbar väg till inflytande, då kommunala tjänstemän står för det objektiva och särintressen ses som extrema. (2008) Hjalmar Falck fortsätter att beskriva hur stor möjligheten är att påverka utvecklingen i rollen av BID-Sofielund.

Vi kan inte ge ett rakt svar på det. [hur området kommer att förändras] Vi kan bara säga att vi ska till vårt yttersta sträva efter den här balansen. Staden har ingen makt över privata företag eller privata fastighetsägare. Så de kan göra väldigt mycket, väldigt stor skada i ett område också som vi har svårt för att stoppa. Men vi kan med ett starkt nätverk påverka exploatering av ett område eller att vi får fler aktörer som bara är ute efter att tjäna pengar. (...) Jag vill inte sticka under stol att det också är ett sätt att marknadsföra, en arbetsmetod, ett område. Men det är också en metod att marknadsföra aktörer som är med i det här arbetet. Så det är klart att det finns en marknadsföringsidé med det här också. Och det är också ett sätt att förankra saker och ting, att få stöd både ekonomiskt och resursmässigt. Lyckas vi bra och det marknadsförs bra, så får vi också det stöd vi behöver. (Hjalmar Falck, Bid-Sofielund, 2018-05-03)

Hjalmar Falck beskriver BID-Sofielund som ett marknadsföringsarbete, där marknadsföringen tryggar finansiering. Det kan tolkas som att BID-Sofielund har en svår roll, dels krävs marknadsföring för att fortsätta projektet som strävar efter att omflyttningen ska minska och att människor ska få vara stolta över sitt område. Dels har de ingen större makt i hur området utvecklas. De kan bli en del av privata fastighetsägares vinst. Han säger att det är väldigt svårt att stoppa privata fastighetsägare, som BID-Sofielund trots allt består av. Detta kan kopplas till Gullbergs beskrivning av vem som styr samhällsplanering och utveckling idag. (2005)

6.4 Avpolitisering och narrativ

Denna del kopplar ihop till föregående avsnitt 6.3 Demokrati, deltagande och agens, då det demokratiska perspektivet av privat-offentliga samarbeten kan ge upphov till olika narrativ för utvecklingen och beskrivningar av till exempel en win-win situation för alla.

Alltså generellt upplever jag att majoriteten av kommunplaneringen inte förstår hur det hänger ihop. Bara ett exempel kring NGBG gatufest så var det många som inte förstår varför vi kritiserar den. (...)

Förutsättningarna för att man ska göra sin verksamhet vill ingen stötta, medan man gärna vill stötta projektmässigt och eventmässigt för det är grejer man snabbt kan använda, kanske i sin egen marknadsföring eller berätta vad man har gjort och visa snabba resultat. (...)

Det är ju hundratals som skapar sitt levebröd och försörjer sina familjer här varje dag. Så att, omvandlas detta området på ett sätt som inte tar tillvara på de som finns idag utan man fortsätta på den här linjen som Malmö stad många gånger jobbar med i att attrahera nya till staden och attrahera nya till ett område istället för att jobba med dem som redan finns där, så riskerar det att skapa en ökad segregation istället. För en del av dem som stängs ner här, i myndighetskontroller och när kraven ökar, kommer kanske inte ha möjlighet att starta någonting nytt, en ny verksamhet någon annanstans. (...)

Jag vet att de pratar om att binda ihop Rosengård med Möllevången men det är lika stor riska att det kan bli en barriär. En större barriär än vad det är idag.

(Johanna Nilsson, Kontrapunkt 2018-04-16)

Johanna Nilsson beskriver en brist på kunskap om kulturverksamhet och gentrifiering hos kommunala tjänstemän. Hon nämner att Malmö stad många gånger arbetar med att attrahera nya till staden istället för att arbeta med dem som redan finns där. Detta knyter an till Harvey, där städer konkurrerar om arbetskraft och ekonomisk tillväxt genom sitt varumärke som plats då städerna är post-industriella. (1989) Kwame Moore beskriver hur konflikten mellan honom som fastighetsägare och hyresgästen Kontrapunkt började ifråga om kritik av NGBG gatufesten.

Men vad är det som är konflikten [mellan Kontrapunkt och dess fastighetsägare]?

Det beror på vem du frågar, men frågar du mig så handlar det om en konflikt som jag har valt för att de började domdera för mycket och började hota andra hyresgäster när de inte höll med dem (...)

Och jag anser som fastighetsägare att där gick de över gränsen. Och där satte jag ner foten, det är en konflikt som inte vi inte hade behövt ha, om jag bara hade gått med på allt de säger, men det gör jag inte. Och framförallt började de motarbeta den gatufesten som vi hade haft. För det skulle vara att "dansa efter kapitalismens pipa", så hade de massa andra issues med det, och det får man gärna tycka. Men att verka aktivt mot sin fastighetsägare eller där man hyr 2600 kvadratmeter lokal, då får man ju konflikt. (Kwame Moore, fastighetsägare, 2018-04-04)

Konflikten mellan Kontrapunkt och Eroom Förvaltning AB beskriver fastighetsägare Kwame Moore som en konflikt som Kontrapunkt har ansvar för, då de aktivt verkat mot sin fastighetsägare genom att ta avstånd från NGBG-gatufesten. Hjalmar Falck ger nedan sitt perspektiv på hur Kontrapunkt tog ställning mot NGBG gatufesten.

Det är skitbra att verksamheter sätter fingret i ögat på oss och frågar vad vi håller på med. Det är lätt som tjänsteman att rusa iväg och tänka att nu ska vi förändra området, nu ska vi göra det jättebra för området. Och nu ska vi skapa den festivalen, nu ska vi göra ditten och datten osv. Men är de någonting som området vill ha? Vet jag det? Det är väldigt skönt ibland att få vänt på stenarna. (Hjalmar Falck, Bid-Sofielund)

Så det har ju varit lite snack om att de hade hotat andra hyresgäster, för att de också skulle gå ut i hyresstrejk?

Jag har bara hört rykten om det, jag har faktiskt inte ens bekymrat mig om att undersöka det. Jag tycker faktiskt det är ganska ointressant. Det går alltid sådär massa fåniga rykten om saker. (Hjalmar Falck, Bid-Sofielund, 2018-05-03)

Hjalmar Falck tycker Kontrapunkts kritik är välbehövlig, och konflikten kring hot och påverkansarbete är ointressant och skapad av rykten. Detta kan ses som en öppning. Falck frågar sig själv om han vet vad området vill ha och att det är skönt att få den återkopplingen. I fråga om konsensuspolitik kan man se Falck uttalande som en potential politiskt diskussion mellan medverkande aktörer. Nicklas Johansson å andra sidan, anser att Kontrapunkt utnyttjar sin maktposition på gatan.

Ja, det är en extremt lång historia. De har hyrt av samma fastighetsägare i 7-8 år, som har kunnat stötta upp de velat göra någonting. Och så kommer detta initiativet, och det är inte deras initiativ.

Och det innebär att då börjar de använda sin maktstruktur på gatan, som de då hade. Det innebär att andra gick ut och sa: "Vi ska vara med" Och då blir det att det kommer den här typen av hot. Och då sa jag till fastighetsägaren att och jag skrev till dem och de svarade inte i vanlig ordning. Och så sa fastighetsägaren "Hm, de svarar alltid mig". Och han skrev "Ni behöver inte vara med, men det där är inte okej".

Att hota andra hyresgäster som hyr av samma, om de någonstans blir utsatta, påtryckningar för att de har en annan åsikt än vad ni har, den funkar inte.

(Nicklas Johansson, projektledare, Malmö stad 2018-04-10)

Nicklas Johansson menar att Kontrapunkt har haft en relativt god relation med sin fastighetsägare förut. Det är omöjligt att veta exakt vad som har hänt, men det framgår att både Nicklas Johansson och Kwame Moore ser Kontrapunkt som en relativt stor aktör med mycket makt. Detta faktum verkar vara skrämmande, kanske framförallt i rollen som projektledare och fastighetsägare så riskeras området och projektet att minska i värde. Produkten, området och den kulturella rörelsen, kan förändras i önskad riktning om Kontrapunkt eller andra skulle skapa opinion mot NGBG gatufesten. Framför allt verkar det inte som att fastighetsägaren eller projektledaren ser kritiken mot en kommunalpolitisk hållning att attrahera människor utifrån, snarare än mot individer eller projekt.

Det har det låtit som att det är helt okej att säga att man inte vill vara med i festivalen men det här med att påverka andra, det är inte okej, att hota andra till och med?

Och det tycker jag är väldigt symptomatiskt för hur de ser på folk på gatan. Att de inte skulle ha en egen röst. För att om Kontrapunkt kommer dit och frågar några vad de tycker, så har du då fastighetsägarna där och Nicklas [Johansson] som uppfattar det, det är som att personerna inte har någon egens agens. Så om Kontrapunkt kommer och säger något eller frågar något då har var utövat påtryckningar.

(Johanna Nilsson, Kontrapunkt 2018-04-16)

Johanna Nilsson säger att organisationen för NGBG gatufesten inte ser att folk på gatan kan ha egna åsikter, att de har egen agens. Om de har en åsikt är det de också med i debatten, vilket skulle kunna bli obekvämt.

De [Kontrapunkt] pratar om gentrifiering, vilket är ett ord som jag väldigt ogärna använder för det är bara ett polariserande ord och bidrar inte med speciellt mycket värde. Jag kallar det för utveckling, och sen kan den ske på ett bra sätt tillsammans med omgivningen eller på ett dåligt sätt. Men det är ju mer en politiskt, de vill ju bevara det som det är. Och det får man ju gärna vilja, men så kommer det inte att bli. Och det har aldrig blivit så, och då får de igång det här. (Kwame Moore, fastighetsägare, 2018-04-04)

Det framgår inte vilket värde begreppet gentrifiering inte bidrar med, är det ekonomiskt värde? Kwame Moore menar att utveckling istället borde ske tillsammans med omgivningen och inte genom att några grupper ställer sig utanför och kritiserar utvecklingen. Detta kan kopplas till Mukhtar-Landgrens konsensuspolitik, där samarbete krävs för att verka i samhällsutvecklingen, antingen är man med i den, eller så finns det mycket lite inflytande. (2008) Genom att ställa sig utanför och kritisera processen för en gentrifieringsprocess är att minska framtidsutsikterna för området, och för Kontrapunkts egen roll i området. Det Kwame Moore beskriver ligger nära Elanders beskrivning av privat-offentliga samarbeten där delaktighet och demokrati minskar då effektiviteten ökar. (2005) Det ges ingen plats till kritik eller konflikthantering, istället ses Kontrapunkts ställning som ett politiskt ställningstagande, där politik inte längre är en del av diskursen.

Victoria Percovich, White arkitekter: - Det finns över 1 000 viktiga verksamheter här, ändå beskriver staden området som att det har "låg etableringsvilja" – utan att verkligen ha undersökt saken. Det utmynnar till sist i frågan: Vad är värde? Vem definierar vad värde är? Vems berättelse ligger till grund för stadens utveckling? (...)

Vilka värden skapar vi – för dem som verkar och skapar eller för fastighetsutvecklare? (...)
En av våra slutsatser handlar om narrativet, berättelsen, om staden. Den som definierar vad "utveckling" är och bestämmer vad som är "värde" är den som kommer bestämma hur området ska utvecklas. Men olika aktörer har helt olika definitioner av utveckling och av värde. (Svensson, 2018)

Victoria Percovich från White arkitekter lyfter frågan vad värde är och vem som bestämmer detsamma. Enligt Gullberg påverkas stadsplanering idag av fastighetsägare, politiker och tjänstemän snarare än arkitekter, planerare och stadsbor. (2005) I fallet Sofielund blir det tydligt att fastighetsägare har en framstående och naturlig roll i utvecklingen. Då NGBG gatufesten anordnas till viss del av BID-Sofielund blir fastighetsekonomin, det ekonomiska värdet, och kulturens roll som social hållbarhet svåra att skilja åt. Percovich nämner också olika aktörers definitioner av utveckling, när Kwame Moore talar om utveckling snarare än gentrifiering, då skapas också ett narrativ där gentrifiering blir ett negativt laddat ord, som skulle kunna bytas ut med det positiva – utveckling.

7 Slutsatser

Forskningsresultatet för uppsatsen är en teoretisk förståelse för vilken roll konflikt och konsensus spelar i samtida kommunala projekt. Resultatet erbjuder också en förståelse för olika gruppers inkludering i narrativ och marknadsföring för en stad. Uppsatsen skulle kunna fungera som ett dialogverktyg för aktörer i projektet och i likande projekt för att skapa en förståelse för varandras perspektiv. Resultatet skulle också kunna användas för vidare forskning kring narrativ, gräsrotsorganisationers roll i samhällsutveckling och offentlig debatt samt vilka förutsättningar privat-offentliga samarbeten ger avseende konsensuspolitik. Eftersom frågeställningarna flyter ihop med varandra bör också slutsatserna läsas i förhållande till varandra.

7.1 Frågeställningar

1.1 Hur beskriver medverkande aktörer Norra Grängesbergsgatan och dess framtid?

Intervjuade aktörer beskriver framtiden för området antingen som ett område med utvecklingspotential i form av kreativt kapital, enligt Florida (2006), eller som en framtid med risk för gentrifiering, där maktförhållanden mellan aktörer förhindrar ett hållbart samarbete i NGBG gatufesten. Samtliga aktörer är dock osäkra vad framtiden kommer innebära för området, eftersom ingen färdig kommunal plan ännu finns. Området ses inneha ett potentiellt ekonomiskt värde som kan attrahera bland annat turister.

Kulturaktörer efterfrågar dock mer insyn i framtida planer och projektledare för NGBG gatufesten ser en risk att kulturen endast fungerar som mellanfas områdets utveckling, ett verktyg för gentrifiering, enligt Smith. (Smith i Holgersson & Thörn, 2014) NGBG gatufesten blir i kontexten en ingång för att tala om områdets framtid, då projektets syfte debatteras.

1.2 Hur ser medverkande aktörer på kreativitetens roll i gatufesten?

Både projektledare för NGBG gatufest och utvecklingsledare för BID Sofielund är inspirerade av andra städer, i Sverige och utomlands, som också arbetar med gräsrotter och kreativitet för att lyfta fram ett område. Detta för att ge ett värde, dels för befolkningen, dels att sätta stadsdelen och staden på kartan, att göra staden attraktiv för grupper utanför staden. Detta kan kopplas till Harveys *urban entrepreneurialism* där städer imiterar varandra kreativa attraktivitet. (1989)

Samordnare och projektledare för NGBG gatufest ser gatufesten som en aspekt av social hållbarhet, människor kommer samman och blandas på grund av kulturens bärande kraft.

Kontrapunkt kritiserar kreativitetens roll, då den inte direkt gagnar de verksamheter som inte arbetar med kultur, de osynliggörs snarare då de inte ingår i Malmös narrativ för den framtida staden, de ingår inte heller i *den kreativa klassen*. (Florida, 2006)

White arkitekter menar att utveckling i området främst strävar efter fastighetsvärde och inte ett samhällsekonomiskt värde, som skulle kunna gynna staden bättre, då området har den blandning av verksamheter och grupper som man ofta eftersträvar.

1.3 Vilken typ av organisation utgör projektet för Norra Grängesberg gatufesten?

Organisatörer för NGBG gatufesten är det privat-offentliga samarbetet BID-Sofielund tillsammans för Malmö stad, med mål att lämna över festivalen till gräsrotorganisationer för att planera den underifrån.

BID-Sofielund, projektledare och fastighetsägare Eroom Förvaltning AB ser samarbetet mellan privata aktörer, offentliga aktörer och civilsamhället som oproblematiskt och win-win för samtliga parter. Projektet NGBG gatufest strävar enligt projektledaren efter ett demokratiarbete, där kulturutövare ska få bättre kunskap för att söka bidrag och bli mer självständiga. Detta för att minska segregering och stärka inkludering.

Kontrapunkt kritiserar organisationen, då de menar att samarbetets aktörer inte har samma inflytande och att marknadsföringen av gatan kommer leda till gentrifiering av området. Detta kan kopplas till Granbergs beskrivning av privat-offentliga samarbeten där den demokratiska delaktigheten minskar till fördel för den ekonomiska effektiviteten. (2005) Kontrapunkt menar att kommundrivna projekt sker i en kontrollerad form, där kommunpolitiker och tjänstemän är rädda för att ge

verksamheter och föreningar allt för stor frihet. De säger också att kulturens roll som marknadsföring för en stad inte kommer fungera långsiktigt, då kulturen måste vara fri för att kunna utvecklas och existera. Samarbetet mellan en kommun, privat-offentliga samarbeten och gräsrotsorganisationer kritiserar de också, då föreningar och verksamheters argumentation, menar de, ses som särintressen, medan kommunala tjänstepersoner ses som neutrala aktörer vilket ger skeva roller.

Organisationen kan ses som den konsensuspolitik Mukhtar-Landgren beskriver, där det finns lite rum att protestera, särskilt för redan marginaliserade grupper och där samarbete premieras. (2008)

1.4 Hur ser medverkande aktörer på olika gruppers inkludering i projektet, och i utvecklingen för Norra Grängesbergsgatan?

Kontrapunkts kritik av NGBG gatufesten och deras eventuella påverkansarbete leder till konflikt mellan Kontrapunkt och dess fastighetsägare och äventyrar Kontrapunkts framtida verksamhet. Kontrapunkt uttalande ses av några aktörer som en sammarbetsovillighet, vilket kan ses som en avpolitiseringskritik då även begreppet gentrifiering kritiserar. Både Eroom Förvaltning AB och samordnare för NGBG gatufesten är kritiska till begreppet, och menar att tala om gentrifiering är att vara besvärlig och sammarbetsovillig, då de menar att projektet ger en win-win utdelning för samtliga aktörer. Projektledare för NGBG gatufesten är mer öppen för en risk för gentrifiering, men menar att som Kontrapunkt försöka påverka och övertala andra hyresgäster om risken för gentrifiering är att gå för långt, och att Kontrapunkt utnyttjar sin makt på gatan. Utvecklingsledare för BID Sofielund å andra sidan menar att det är bra att Kontrapunkt tar upp ämnet, så att det privat-offentliga samarbetet är med medvetna om risker för gentrifiering.

Kontrapunkt i sin tur, menar att de aktörer som driver NGBG gatufest inte förstår kritiken, vilket de menar även avspeglar sig på kommunpolitisk nivå i Malmö. Sammanfattningsvis tydliggörs det att det inte finns rum för kritik och konflikt i det kommunala och privat-offentliga projektet NGBG gatufesten, det kan tolkas som att det råder en post- och konsensuspolitik. White arkitekter ifrågasätter vem som definierar värde, då fastighetsvärde är det outtalade värdet för framtida Sofielund. De menar att narrativet för utvecklingen av Norra Grängesberg och Sofielund utgår ifrån fastighetsägares definition av värde och utveckling, samt osynliggör de verksamheter

som inte arbetar med kultur då de inte ingår i Malmö narrativa för den framtida staden, vilket påverkar *för vem* man utvecklar området. (Mukhtar-Landgren, 2008)

7.2 Vidare forskning

- Denna kandidatuppsats skulle vidare kunna leda till forskning där aktörer som sällan hörs, de verksamma på gatan som inte arbetar med kultur till exempel bagerier, grossister, biltvättar, moskéer, i fallet Norra Grängesberg gatufesten, ges utrymme och sitt perspektiv.
- För att komplettera denna kandidatuppsats skulle en fallstudie av fler exempel på medborgardialog och kulturprojekt kunna studeras. Ett exempel är Pixla Piren i Helsingborg där Helsingborgs stad vänder sig till gräsrotter och den kreativitet som finns för att ge dem fria händer, på en pir som inte används av någon och därför inte kan tränga bort någon. I fallet Pixla piren skulle det vara intressant att se vilken kreativitet som används och efterfrågas, och om den kreativiteten har några begränsningar. Till exempel om kulturen innebär socialt arbete, har en politisk agenda, samt på vilka incitament den stöds.

Referenser

Litteratur

- Elander, I. Kan partnerskap förenas med demokrati? (2005) I Frank, G., (red) (2005) *Spelet om Staden*, Stockholm: Formas
- Flick, U., (2014) *An Introduction to Qualitative Research*, London: SAGE
- Florida, R., (2006) *Den kreativa klassen*, Stockholm: Daidalos
- Florida, R., (2017) *The New Urban Crisis*, New York: Basic Books
- Flyvbjerg, B., (2006) Five Misunderstandings About Case-Study Research, London: SAGE 12:2, 219-245
- Granberg, M. Stadsplanering på entreprenad. (2005) I Frank, G., (red) (2005) *Spelet om Staden*, Stockholm: Formas
- Grundström, K. Stråk mellan öst och väst. Stadsbyggnad i ett föränderligt stadslandskap (2014) I Claesson, R., Delshammer, T., Grundström, K., Listerborn, C., Johansson, M., Parker, P., (red) *Strategier för att hela en delad stad – samordnad stadsutveckling i Malmö*. Malmö: Malmö University Publications, Urban Studies 17
- Gullberg, A. Penningen, jorden och paragrafen styr. (2005) I Frank, G., (red) (2005) *Spelet om Staden*, Stockholm: Formas
- Harvey, D., *From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism*
From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism Author(s): David Harvey Source: Geografiska Annaler. Series B, Human Geography, Vol. 71, No. 1, The Roots of Geographical Change: 1973 to the Present (1989), pp. 3-17
Published by: Tay
- Holgersson, H., Thörn, C., (red) (2014) *Gentrifiering*
- Ivert & Kronkvist (2014) *Kartläggning av den lokala problembilden i norra och södra Sofielund: ett kunskapsunderlag för ökad trygghet och minskad brottslighet*, Malmö Högskola

Listerborn, C. Från vision till verklighet, Strategier för att utveckla hållbara städer (2014) I Claesson, R., Delshammer, T., Grundström, K., Listerborn, C., Johansson, M., Parker, P., (red) *Strategier för att hela en delad stad – samordnad stadsutveckling i Malmö*. Malmö: Malmö University Publications, Urban Studies 17

Mukhtar-Landgren, D. (2008) Entreprenörstaden, Postindustriella Malmö öppnas upp och stängs ner. I Dahlstedt, M., Tesfahuney, M., (red) *Den bästa av världar? Beträktelser över en postpolitisk samtid*. Hägersten: Tankekraft Förlag

Olsson, K. Kultur som tillväxtmotor. (2005) I Frank, G., (red) (2005) *Spelet om Staden*, Stockholm: Formas

Rennstam, J., (2015) *Från stoff till studie*, Lund: Studentlitteratur

Strömberg, T. Stad till salu. (2005) I Frank, G., (red) (2005) *Spelet om Staden*, Stockholm: Formas

Tidningsartiklar

Ett flertal kulturutövare. 2018. Varför pratar ingen om allt positivt Norra Grängesbergsgatan står för? *Sydsvenskan*. 4 april.
<https://www.sydsvenskan.se/2018-04-05/varfor-pratar-ingen-om-allt-positivt-norra-grangesbergsgatan-star-for> (Hämtad 2018-04-16)

Falck, Hjalmar. 2018. Vi behöver hjälp för att kunna utveckla området. *Sydsvenskan*, 6 april.
<https://www.sydsvenskan.se/2018-04-06/vi-behoover-hjalp-for-att-kunna-utveckla-området> (Hämtad 2018-04-16)

Gillberg, Jonas. 2018. Norra Grängesbergsgatans framtid: Rockklubben som ska rädda gatan. *Sydsvenskan*. 4 maj
<https://www.sydsvenskan.se/2018-05-04/rockklubben-som-ska-radda-gatan>
(Hämtad 2018-04-16)

Gillberg, Jonas. 2016. Norra Grängesbergsgatan förvandlas till festivalområde. *Sydsvenskan*. 20 september
<https://www.sydsvenskan.se/2016-09-20/norra-grangesbergsgatan-forvandlas-till-festivalomrade> (Hämtad 2018-04-29)

Svensson, Julia. 2018. Vi lyfter det befintligas värde: intervju med Victoria Percovich och Karl Landin. *Tidskriften Arkitektur*, 3:
<https://arkitektur.se/projekt/intervju/white-vi-lyfter-det-befintligas-varde/> (Hämtad 2018-05-13)

Karlsson, Johanna. 2017. Hyresvärd vill kasta ut Kontrapunkt – samarbetet inte längre win-win. *Sydsvenskan*. 5 juni. <https://www.sydsvenskan.se/2017-06-05/hyresvard-vill-kasta-ut-kontrapunkt-samarbetet-inte-langre-win-win> (Hämtad 2018-05-10)

Bergsten, Adam. 2018. Tillslag mot flera svartklubbar i Malmö. *Sveriges Television*. 17 januari. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/polisen-slog-till-mot-flera-svartklubbar-i-malmo> (Hämtad 2018-05-10)

Kommunala dokument

Malmö stad, 2018
<https://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Utvecklingsomraden/Amiralsstaden/Om-Amiralsstaden.html>

Hållbar stad, 2017
<https://hallbarstad.se/amiralsstaden/fyra-stadsdelar-mots-och-paverkas/>

Malmö stad, 2008
https://malmo.se/download/18.af27481124e354c8f1800020125/1491302549563/Norra+Sorgenfri+planprogram_reviderat.pdf

Malmö stad, 2006
https://malmo.se/download/18.5d8108001222c393c00800026487/1491303928252/M%C3%B6ten_i_staden.pdf

Rättshandlingar

Malmö Tingsrätt mål nr T7429-17 samt T10162-17

Hemsidor

BID in Sweden
<http://www.bidsinsweden.se/bid/#.WucP2i5uaUk> (Hämtad 2018-05-05)

Fastighetsägare Sofielund
<https://fastighetsagaresofielund.se/foreningen/om-oss/> (Hämtad 2018-05-05)

Kontrapunkt, 2016.
<https://www.facebook.com/KontrapunktMalmo/posts/1346874165355390> (Hämtad 2018-04-05)

26output%3Dthumbnail%26cb_client%3Dmaps_sv.tactile.gps%26thumb
%3D2%26w%3D203%26h%3D100%26yaw%3D328.786%26pitch%3D0%26
thumbfov%3D100!7i13312!8i6656 (Hämtad 2018-04-14)

Figur 2.4

Lovisa Ståhl. 2018

Figur 3.1

Malmö stad, 2017, Användandet av offentliga platser på
Rosengårdsstråket,
[https://malmo.se/download/18.7ca5714f16006f8b31140d/15119702515
91/Rapport+Observation+Roseng%C3%A5rdr%C3%A5ket.pdf](https://malmo.se/download/18.7ca5714f16006f8b31140d/1511970251591/Rapport+Observation+Roseng%C3%A5rdr%C3%A5ket.pdf) (Hämtad
2018-05-05)

Appendix A

Intervjuguide

Vad är din vision för Sofielund?

Vad är er vision med NGBG festivalen?

Vad har ni för förebilder, inspiration?

Hur har ni sett Sofielund förändras?

Har ni mött något motstånd, några problem eller konflikter?

Finns det några risker att uppifrån planera med gräsrötter?

Tycker du att gräsrötter är viktigt för en stads utveckling?

Varför tror du det har vuxit fram mycket kultur på Norra Grängesbergsgatan?

Berätta lite om BID Sofielund?

Hur förändras man ett "problemområde" till ett "innovationsområde" tycker du?

Vad tänker du om kultur, kan kultur lyfta ett område och dess sociala hållbarhet? På vilket sätt?

Kontrapunkt ville ju inte delta i NGBG festivalen, vad har du för tankar om det?

Varför var det farligt eller problematiskt att Kontrapunkt uttalade sig om NGBG gatufesten?

Varför tror du fastighetsägaren sade upp Kontrapunkt? Vad tänker du om det?

Hur tror du området kommer förändras?

Vad har kommunen för planer?

Vad har BID Sofielund för planer?

Delar ni samma vision, Malmö Stad och BID? Kontrapunkt?

Appendix B

Kontrapunkts ställningstagande

UPPMANING TILL GRÄSRÖTTERNA

Kontrapunkt 16 september 2016

Den 24 september ordnas en endagsfestival på Norra Grängesbergsgatan: NGBG Gatufest. Den drivs av Malmö stad och några av fastighetsägarna, men trots den uppenbara toppstyrningen marknadsförs den ändå som en gräsrotsfestival. Kommunen investerar en halv miljon kronor i den, medan stora delar av kulturlivet ställer upp ideellt. Efter decennier av att ha motarbetat de på gatan som velat utveckla sina verksamheter och att aktivt ha kört bort området föreningar, så har kommunen nu gjort en helomvändning och vill visa upp gatans "kreativitet och entreprenörsanda" och hoppas att arrangemanget kan fungera som "inkubator för nya idéer".

"Med kulturen som redskap" brukar vi säga när vi pratar om hur vi vill skapa ett mer rättvist samhälle. Och kulturen är ett kraftfullt redskap. Så på senare år har det hänt allt oftare att det är kommunen som använder oss - kulturlivet - som redskap i sin plan för att omskapa Malmö, ofta helt utan ersättning. Och i stadens omvandlingsprocess har turen nu kommit till förändringen av området kring Norra Grängesbergsgatan.

Med gatufesten som ett första steg ska synen på området kring Norra Grängesbergsgatan förändras. I media och utskick till boende i Sofielund har arrangörerna beskrivit området som ett ännu inte annekterat, urbant ingenmansland, där kriminaliteten är vida utbredd. Men området ses samtidigt som spännande och kreativt, och kulturen ska bli starten på räddningen mot det utmålade fula, farliga och otrygga.

Men, för vem är detta ett ingenmansland? Var befinner sig de människor till vardags som väljer dessa ord för att beskriva ett område där många hundratals, ibland tusentals, människor varje dag skaffar sina inkomster, spenderar sin fritid, studerar, utövar sin tro och skapar kultur? När området beskrivs som ett ingenmansland osynliggör det de människor som är här nu och talar istället till de som önskas komma hit.

Arrangemanget marknadsförs som ett sätt att öka trygghet och gemenskap. Men under förberedelserna till det blir det tydligt att det skapas en gemenskap där inte alla från området får plats. På dess hemsida inbjuds "alla verksamheter på gatan" att vara med. Många kulturarbetare har blivit uppsökta om att delta. När vi däremot har pratat med våra andra grannar och med verksamheter i området beskriver många att de inte blivit tillfrågade om deltagande. En del vet ingenting och en del har bara senare meddelats att gatan kommer stängas av, genom att kommunrepresentanter gått runt i sällskap med polisen.

Många uttrycker dessutom oro för hur de påverkas av att gatan stängs av med parkeringsförbud i två hela dygn och omöjliggör för den inkomstbringande verksamheten. Vi anser inte att detta är ett bra sätt att öka gemenskapen på Norra Grängesbergsgatan, i alla fall inte om man vill att alla ska inkluderas i den.

Vill vi skapa trygghet i området så görs det inte genom enstaka kulturarrangemang, som ställer grupper mot varandra, utan genom kontinuerligt och långsiktigt arbete. Folk som verkar på gatan vet att här finns en bra gemenskap och en del känner varandra sen generationer. Att det finns ett utbrett samarbete kunde vi t.ex. se under

flyktningmottagandet förra hösten, när lokaler i området ställdes till förfogande, det ordnades insamlingar av pengar, mat, material, transporter och volontärkraft kom från de aktiva häromkring. Då lyste kommunens stöd med sin frånvaro.

Alla vi som verkar inom Malmös fria kulturliv och föreningsliv vet att man måste kämpa sig till varenda krona med näbbar och klor och vara beredd att försvara dem. När någon får mer får någon annan mindre. Många utbrända kulturarbetares kroppar berättar om detta. Nu finns det plötsligt en halv miljon till ett endagsarrangemang - långt mer än många av föreningarna som verkar på gatan får från kommunen på ett (eller flera) år.

Det behövs knappast påpekas att vi inte är emot festivaler eller gratis kultur. Men vi anser att det är väldigt viktigt hur det genomförs, inklusive att arrangörernas syften och intressen är kända för de som deltar och för de som ger sitt samtycke. Vi tror att det är långt ifrån alla som känner till de långsiktiga utvecklingsplanerna för området, som gör att man gärna investerar pengar i ett stort offentligt kulturarrangemang just här.

Vi är för en hållbar utveckling av området, så för att undvika gentrifiering är det viktigt hur utvecklingen går till. Vi vill se en utveckling som utgår från och för de som verkar i området. Vi anser inte att samhället har något att vinna på en process där resursstarkare grupper riskerar att ersätta de svagare, där folk trängs längre och längre ut från centrum för boende, inkomstmöjligheter och föreningsliv. Vi tror på en utveckling av staden som utgår från och säkerställer behoven hos de som finns här idag, och som vi tillsammans kan vara med och driva - och besluta om!

Vi gissar att vi alla säkert välkomnar att Malmö Stad visar intresse för att stötta det lokala kulturlivet, men låt oss då samlas kring att kanalisera det stödet dit vi bäst behöver det på lång sikt. Små aktörer har sedan länge svårt att få tillräckligt med stöd. Stötta våra projekt och verksamheter i vardagen och de riktiga gräsrotsinitiativ som tas. En halv miljon till det kontinuerliga arbetet i våra föreningar och grupper, och som vi själva kan använda på bästa sätt, skulle räcka mycket längre än en dag.

Detta är en uppmaning till kultur och föreningslivet att se längre än festivalen och reflektera över vilken utveckling av området som vi gratis lånar ut vår kreativitet till. Ska vi verkligen okritiskt dansa och sjunga i takt till en utveckling där hyrorna stiger och småverksamheter och föreningar riskerar att tvingas ut och trängas bort, en efter en? En sak är att känna sig maktlös inför kommunal stadsplanering och marknadsekonomins krafter, en annan är att dansa glatt efter dess pipa och ställa både sina volontära krafter och sitt kulturella kapital till förfogande.

Vi kan gå samman och engagera oss för ett bättre område. Men låt oss göra det på våra villkor, och på ett demokratiskt sätt tillsammans med alla på gatan, inte på bekostnad av att några exkluderas och riskerar att trängas ut. Vi uppmanar alla att bli en del av gemenskapen som redan finns, inte skapa något nytt på bekostnad av det rådande. Vi kommer inte att medverka på gatufesten. Vi kommer att fortsätta arbeta långsiktigt för att bygga en solidarisk stad med plats för boende, arbete och kultur, sida vid sida på rättvisa villkor. (Kontrapunkt, 2016)